روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
- ژالات - اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی وقانونی

شماره تلفن : ۸۸۹۴-۸۸۹۵ - ۸۸۹۶-۵۴۴۸

سال چهارم - شماره ۹۶۳ | مدیر: سید محمد هاشمی | ۳شنبه ۱۸ خرداد ماه ۱۳۲۷

صفحه ۳۱۱۹

دورهٔ پانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۵۸۵

مذاکرات مجلس

جلسه ۷۵

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۵شنبه سیزدهم خردادماه ۱۳۲۷

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت مجلس .
۲ - بیانات قبل ازدستور آقایان اردلان .قبادیان ، یمین اسفندیاری
۳ - اقتراع برای شرفیابی تبریک عید مبعث
٤ - تقدیم لایحه راجع بآبیاری بوسیله آقای وزیر کشاورزی
٥ - تقدیم لایحه راجع بانجمنهای ایالتی و ولایتی بوسیله معاون وزارت کشور
٦ - بقیه مذاکره درلایحه تنظیم امور بازرگانی
۷ - تقدیم دوفقره لایحه یکی راجع بتخفیف مالیات نفت دوم راجع بفروش برنج باهالی مازندران بوسیله معاون وزارت دارائی وطرح لایحه دوم
۸ - تعطیل جلسه

مجلس ساعت نه وسی وپنجدقیقه صبح بریاست آقای رضاحکمت تشکیل گردید

۱ - تصویب صورت مجلس

صورت جلسه یکشنبه نهم خرداد ماه را آقای فولادوند (منشی) بشرح ذیل قرائت کردند

دو ساعت وده دقیقه بظهر روز یکشنبه نهم خرداد مجلس بریاست آقای گنجهٔ نایب رئیس تشکیل وصورت جلسه پیش قرائت گردید .

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است:

غائبین بااجازه - آقایان : کشاورز صدر — قوامی — صدرزاده - بهار — مامقانی - تقی زاده آزاد - افشار — عدل اسفندیاری .

غائبین بی اجازه - آقایان : محمدحسین قشقائی غضنفری — تولیت — محمد ذوالفقاری - حسین وکیل - گلبادی — سالار بهزادی - عباسی — صفا امامی .

دیر آمدگان با اجازه - آقایان: قبادیان - منصف امیر حسین ظفر بختیاری - دکتر طبا — اقبال عبدالرحمن فرامرزی - سزاوار - امیرتیمور - عباس اسکندری - محمدساعد - باتمانقلیج.

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان - بیات - دکتر اعتبار - آقاخان بختیار - محمدعلی مسعودی - دکتر آشتیانی - ناصری - مسعود ثابتی - اسلامی - خوئیلر. اسدی — صاحبدیوانی.

آقای معتمد دماوندی راجع بتعویض لایحه محدودیت بازرگانان بیگانه و آقای نراقی راجع بمطالب خود نسبت بآقای وزیر بهداری تذکری دادند .

آقای عباس اسکندری راجع بسؤال خوددرباب سیاست خارجی ایران وخاور میانه وموضوع فلسطین بیان داشتند که دولت وملت ایران درموضوع فلسطین صلاحیت اظهار نظر دارد واز مجمع ملل نیز باید اجرای آنرا بخواهیم و دراین باره باذکر شواهد تاریخی شرح مبسوطی ایراد نمودند که جامعه سابق ملل ومجمع فعلی ملل در فکر تأمین منافع ملل کوچك نبوده و نیست و این عناوین برای تأمین منافع دول بزرك وآزمایش اسلحه های جدید و ایجاد جنك سوم است . بزرگان جهان بایددست از تقسیم ممالك بین خودشان بردارند وماهیچگونه تقسیمی را نمی پذیریم زیرا تقسیمات دیگری درپی خواهد داشت

آقای دکتر عبده راجع بتشکیل رسمی مملکت یهود و آثار آن در شرق از لحاظ اقتصادی وملی شرحی بیان داشته گفتند باید اکثریت نمایندگان بزرك سازمان ملل بدانند که ایجاد این قبیل حوادث در ممالك کوچك خطر های بزرگی برای صلح جهان خواهد داشت .

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

۱ - صورت مشروح مذاکرات هفتادو پنجمین جلسه دورهٔ پانزدهم — ازصفحه ۱ تا ۱۱
۲ - اخبار مجلس — « ۱۲
۳ - تصویبنامه — « ۱۲
٤ - آگهی های رسمی — « ۱۳

* عین مذاکرات مشروح هفتاد وپنجمین جلسه ازدورهٔ پانزدهم قانونگذاری

ادارهٔ تند نویسی و تحریر صورت مجلس

آقای وزیر امور خارجه در پاسخ بیانات آقایان اسکندری و دکتر عبده توضیحاتی داده بیانات خودشان درجلسه سابق اشاره نموده گفتند نمایندگان ایران وظایف خودشان را بقدر امکان انجام داده و باتقسیم فلسطین مخالفت کرده اندولی اکثریت اعضاء کمیسیون مربوطه رأی داده‌اندوتصمیمات سازمان ملل برای ایجاد صلح جهانی محتاج بهمکاری صمیمانه بین‌المللی است .

آقای مهدی ارباب با قرائت اصل ۴۲ قانون اساسی گفتند چهار ماه و نیم است راجع باموال ایران در آلمان سؤال کرده اند هنوز جوابی داده نشده است .

گزارش مرخصی آقایان دکتر معظمی ،نواب یزدی ، محمد علی مسعودی ، عبدالرحمن فرامرزی، عبدالقدیر آزاد ، دکتر طبا ، عدل اسفندیاری ، کهبد، مهندس‌رضوی ، مامقانی ، کشاورز صدر ، سلطان العلماء ، فتحعلی افشار ، صدرزاده وموسوی زاده‌قرائت و تصویب گردید وصورت جلسات‌نیز تصویب شد.

آقای مکی در کلیات گزارش مربوط‌بمحدودیت بازرگانان بیگانه توضیحات مفصلی داده گفتندتبصره اول مخالف ماده اول است و سپس باذکر شواهد و امثالی راجع بورود اتومبیل‌و مداخله تجاربیگانه در ترقی‌قیمت‌آن اعتراض‌نموده‌معتقد بودند باید این قانون وسایل آسایش طبقه ضعیف را تأمین کند و بعد بانقضاء مدت امتیاز بانك شاهی اشاره نموده و اضافه نمودند که نباید تجار و مؤسسات اقتصادی خارجی ارز کشور را خارج کنند همچنین باتوضیحی از اقدامات تجار یهود در خرید زمین های داخل شهر و ترقی سرسام آور قیمت زمین گفتند باید مالیاتهای سنگین ازمالکین این قبیل‌زمینها دریافت شود تا مجبور بفروش شوند و اسباب آبادی ورفع بیکاری شود و نیز پیشنهاد نمودند که نمایندگان کارخانجات بزرك دارو سازی در وارد کردن دارو آزاد باشند.

آقایان صادقی و نبوی پیشنهاد کفایت‌مذاکرات نمودند و هر یك از آقایان توضیحات لازم نسبت بپیشنهاد خود دادند و پیشنهاد آقای مکی مبنی بر آزادی تجارخارجی که دارای بیست سال سابقه‌هستند در وارد کردن محصول مملکت خودشان قرائت شد و توضیح دادند که مقصودشان نمایندگان فروش دارو است .

آقای دکتر متین دفتری مخالف بوده گفتند یکی‌از علل گرانی قیمت دارو وجود همین‌نمایندگان انحصاری است و دولت باید قراری بدهد که از کارخانجات دارو سازی نماینده انحصاری نپذیرند و فروش دارو در کشور مطلقاً آزاد باشد و مالیاتهای سنگین‌یا هرگونه‌عوارض و هزینه ورود دارو بکشور حذف شود.

۲۵ دقیقه بظهر مجلس بتنفس خاتمه یافت و بصبح روز ۳ شنبه موقع مقرر مجول گردید.

رئیس - نسبت بصورت مجلس اعتراضی نیست؟

آقای یمین اسفندیاری .

یمین اسفندیاری — بنده قبل از دستور عرایضی داشتم.

رئیس - آقای قبادیان نسبت بصورت مجلس فرمایشی دارید؟

قبادیان — بنده در جلسه قبل یك شرحی راجع به لایحه محدودیت بازرگانان خارجی عرض کرده بودم مثل اینکه عرایض بنده در صورت جلسه نبود .

رئیس - اصلاح میشود . آقای حاذقی نسبت بصورت جلسه فرمایشی دارید؟

حاذقی - بطوریکه در صورت جلسه قرائت شد جلسه بعد موکول شده بود بروز سه شنبه،روز سه شنبه نزدیك به پنجاه نفر از آقایان حضور بهمرسانیدند و جلسه اکثریت پیدا نکرد من‌خواستم عرض کنم تذکر بفرمائید که وظیفه مجلس ما فوق کارهای دولت است ...

رئیس — این مربوط به صورت مجلس‌روز یکشنبه است ؟

حاذقی - این قیدی است که درصورت‌مجلس مخصوصاً همان روز ریاست مجلس که با آقای نایب رئیس بود فرمودند که صورت غائبین در صورت‌جلسه قید خواهد شد.

رئیس - دیگر نسبت بصورت جلسه نظری نیست؟ (گفته شد-خیر) صورت مجلس روز یکشنبه نهم خرداد تصویب شد. چند نفر از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند ، آقای اردلان ، آقای رحیمیان ، آقای یمین اسفندیاری (دستور ، دستور)

۲ - بیانات قبل ازدستور آقایان اردلان ، قبادیان ، یمین اسفندیاری

رئیس — با نطق قبل از دستور کسی مخالف است ؟

حاذقی - بنده پیشنهاد کرده بودم که وارد دستور شویم .

دهقان — بنده مخالف نطق قبل از دستور هستم.

رئیس - پس باید رای گرفته شود ، رای میگیریم بورود در دستور آقایانی که موافقند قیام کنند (عده کمی بر خاستند) تصویب نشد .

آقای اردلان .

عکی - لایحه محدودیت بازرگانان خارجی را چرا مطرح نمیکنید ؟ ، کار مملکت را نمیشود ببازی گرفت ! (آقای‌مکی‌ازجلسه‌خارج‌شدند)

قبادیان - لوایح دولت چطورمطرح شود ؟ وقتی که مجلس‌رأی نخواهد داد

اردلان - عرض کنم که ما باید همیشه تابع نظر اکثریت مجلس شورایملی بشویم(صحیح‌است) امروز اگر اکثریت مجلس شورایملی اجازه داد که قبل از دستور چند کلمه صحبت شود بنظر بنده باید همه گوش بدهیم وشاید یکمطالب مفیدی هم‌بعرض آقایان برسد (صحیح است) وبنده هم‌چون‌یك‌طرحی امضاء کرده بودم که‌نطق قبل ازدستور از یکربع همیشه تجاوز نکند قول میدهم که عرایض خودم‌را در یکربع بعرض آقایان برسانم واز آن تجاوز نکنم‌و از امضائی که‌نموده‌ام منحرف نشوم ودر همان‌حدود قناعت کنم . عرض کنم که بنده اخیراً توجه کردم که‌شانص هزینه زندگی که‌در مجله بانکملی ایران چاپ شده است وقتی که مطالعه میکنیم می بینیم که‌در سال ۱۳۲۶ هزینه زندگی گرانتر از سال ۱۳۲۵ است واین یك‌قضیه بسیار مهمی است برای این‌که درسال ۱۳۲۶ تمام عواملی که‌باید سیر هزینه زندگیرا بیاورد پائین بیشتر موجود بوده تاعواملی که‌در سال ۱۳۲۵ بوده و اگر ممالکی که در خود جنك بودند ما برادیو وروزنامه های آنها مراجعه بکنیم می بینیم که در سال ۱۳۲۶ هزینه زندگی در تمام این ممالك روز بروز پائین تر آمده و در مملکت ما گذشته از اینکه هزینه زندگی یکجا نمانده بعکس بالارفته در صورتی که بیشتر عوامل موجود بوده و بایستی پائین بیاید ، یکی‌از عوامل فرض کنید امنیت است ، ما می بینیم که در سال ۱۳۲۵ غائله آذربایجان بودو درسال ۱۳۲۶ نبود، یکی دیگر فرض بفرمائید موضوع محصول در سال ۱۳۲۶ سال خیلی بدی ازحیث محصول نبود وبرابر سال ۱۳۲۵ بود، تمام بنادر ایران را اگر نگاه کنیم می‌بینیم که‌تعداد کشتی که‌در سال ۱۳۲۶ به بنادر ایران وارد شده بیش ازسال ۱۳۲۵ بوده (دهقان - محصول سال ۱۳۲۶ خیلی بدبوده است. آقای‌اردلان)در صفحات‌غرب‌اینطور نبوده‌است‌بنظر بنده یك‌عامل فقطموجب گرانی‌زندگی‌درسال۱۳۲۶ شده که اگر ما توجه باین عامل مؤثر نکنیم‌بازترس این را داریم که در سال ۱۳۲۷ هم هزینه زندگی ما برود بالا در تمام دولتهائی که به‌مجلس شورای ملی معرفی شده‌اند چه از این دوره و چه دردوره های قبل همیشه یك نکته رابعرض مجلس میرسانند وآن پائین آوردن هزینه زندگی است ولی‌بدبختانه ما می‌بینیم بعوض‌اینکه قدمی بردارندتاهزینه‌زندگی پائین بیاید این قدم برداشته نشده و بلکه بالاترهم رفته است بنظر بنده‌آنچه که مطالعه کردم فقطوفقط یك عامل باعث این‌گرانی بوده و آن موضوع ارز است ما اگر این موضوع ارز را توجه دقیق‌بکنیم خواهیم دیدکه هزینه زندگی یك موقع تنزل پیدا خواهد کرد و پائین خواهد آمد (صحیح است) شاید در هیچ کشوری در دنیا وضعیت ارزی شبیه بوضعیت ارزی کشور ما نباشدما درمملکت خودمان ازارزدولتی که درانحصار هست‌بیش ازنصف واردات مملکت‌مانرا تأمین میکنیم وقتی یك کشوری بیش‌از نصف از واردات خودش ارز دولتی داشته باشد این مسلماً یك عامل بسیار مؤثری است برای تثبیت قیمتها و پائین آوردن هزینه زندگی چون بوسیله ارز است که ما میتوانیم مایحتاج کشور خودمان‌رارفع کنیم، مثلا اگر کشورانگلستان‌برای‌مایحتاج خودش احتیاج‌بارزداشته‌باشدبایدفعالیت اقتصادی درمملکت خودش‌بکندتایك کالائی‌صادربشودووقتی این کالادر کشورخارجی بفروش رفت بوسیله آن ارز میتواند یك کالائی که مورد احتیاجش هست وارد کند ولی‌ما بوسیله یك شرکت نفت ایران و انگلیس در سال بیش از نصف واردات خودمان‌رامیتوانیم‌از ارزآن تأمین کنیم و این‌ارز یك قسمتش‌از بابت حق‌الامتیاز است که در حدود هفت‌میلیون لیره‌است و شایددر حدود دوازده ، سیزده‌میلیون هم‌برای حوائج‌ضروری شرکت نفت است که خرج روزانه‌اش را تأمین میکند و بمامیفروشد واین‌در حدودبیست‌میلیون‌است‌شماتوجه بفرمائید که‌درمدت‌یکسال۱۳۲۶ ماارزهائی که‌برای

حاجت‌مملکت‌خودمان لازم بود که کالاواردبکنیم احتکار کردیم و کالا وارد نکردیم یك‌ترازنامه‌ای که در بولتن اقتصادی که در اطاق بازرگانی تهران چاپ میشود مال بانك ملی ایران بنده یك قسمتش‌را بعرض آقایان‌نمایندگان میرسانم‌مینویسد ، که در اسفند ۱۳۲۶ یك میلیارد و هفتصدوهیجده میلیون ریال ارزما در بانك ملی‌ایران‌موجودداشتیم و مااین‌پول‌را اگرتقسیم‌بکنیم‌به قیمت ارز که۱۲۸ ریال خرید و ۱۴۰ ریال فروش می بینیم که ۱۳ میلیون لیره مادر بانك ملی ایران‌موجود داشتیم‌و با این۱۳میلیون‌لیره مامیتوانستیم‌درسال۱۳۲۶ بسیاری از حوائج ضروری مملکت خودمان را رفع بکنیم که این خودش باعث میشد هزینه زندگی را تایك حدی پائین بیاورد حالا گذشته از اینکه این‌ارزرا ما ندادیم و کالا وارد نکردیم وقتی که یك‌میلیارد و هفتصد و هیجده میلیون ریال در دست مردم ماند و ارزبانها فروخته‌نشد آنهابا ریالی که‌دردست دارند شروع میکنند باسپکولاسیون‌وخرید زمین‌و خرید مستغلات برای آنکه کسی که یك‌پولی در دست داشت‌هیچوقت پول‌خودش رابیکارنگاه‌نمیدارد و بوسیله آن‌یا زمین میخرد یا کالای دیگری واین است که موجب گرانی میشود بنا بر این از یك طرف‌فروش‌نرفتن ارزدر سال۱۳۲۶ وازطرف‌دیگر موجودماندن‌پول‌دردست‌مردم‌این‌دوتاباهم کمك‌کردند و باعث‌گرانی زندگی شدند (صحیح است) بنده بموجب وظیفه نمایندگی که داشتم چون توجه کردم که این یکی از مسائل حیاتی است با کمك یکعده از آقایان نمایندگان یك طرحی تهیه کردیم و در جلسه ۱۱ بهمن ماه ۳۲۶ تقدیم مجلس شورای ملی نمودیم ، در این طرح ماگفتیم که مجلس شورای ملی دو تصمیم اتخاذ بکند اولا نرخ ارز را بطور ثابت تعیین بکنند بعد هم طرز تقسیمش را معین بکند برای اینکه همانطوری‌که فروش ارز مفید است برای پائین آوردن هزینه زندگی ، همانطور هم اگر این ارز بیخود خرج شود ودر مقابل یك کالاهائی وارد مملکت شود و بمردم داده شود این خودش باعث گرانی هزینه زندگی میشود . بنده خودم در کمیسیون مبتکرات حضور پیدا کردم و آقای رئیس کمیسیون (آقای حائری زاده) خدمتشان توضیحاتی عرض کردم متأسفانه با اینکه ماده ۲۵ نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی در ظرف دو ماه ملزم کرده است که گزارش خودش را بمجلس بدهد اما تا این تاریخ این طرحی که موجب پائین آوردن هزینه زندگی بود و درحیات اقتصادی کشور ما تأثیر بسزائی داشت بهیچوجه گزارشش بمجلس شورای ملی تقدیم نشد و حتی کمیسیون مبتکرات هم یك نامه ای بدولت نوشت که آقا در مقابل این طرحی که آقایان نمایندگان تقدیم کرده اند شما که دولت هستید بیائید وتکلیف این کار را معین کنید هنوز هم نماینده دولت در این موضوع حضور نیافته است . در این طرحی که بنده تقدیم کردم با دلایل خیلی روشن ثابت کردم که باید نرخ‌ارز بده تومان هرلیره تثبیت شودوالبته من نمی خواهم در این جا که مجلس شورای ملی است خدمت آقایان دلایل خودم را بعرض برسانم فقط چون یك موضوع فنی بود ما تقاضای فوریت هم نکردیم گفتیم که این قضیه بطور عادی باشد برای اینکه بدولت مجال کافی بدهیم بیاید در کمیسیون های مربوطه توضیحات ما را بشنود و وقتی که قانع شد نرخ ارز را بده‌تومان تثبیت‌بکنیم بدبختانه تا این ساعت از طرف دولت اقدامی نشده و تصمیمی گرفته نشده است ، یکی دیگر هم موضوع تقسیم ارز بود بنده همان طوری که عرض کردم نصف واردات خودمان را ما میتوانیم با ارز دولتی تأمین بکنیم بنا براین اگر ما نرخ ارز را بیك نرخ معین ، بده تومان تثبیت بکنیم و این‌را برای حوائج‌ضروری مملکت‌خودمان تخصیص بدهیم بطور مؤثرقدم بزرگی برای پائین آوردن هزینه‌زندگی درمملکت‌خودمان برداشته ایم بنده یك مثل عرض میکنم و بعرایض خودم خاتمه میدهم آقایان‌توجه بفرمائید ، اگر یك دولتی‌بیاید یك قانونی ازمجلس شورای ملی بگذراند همانطور که راجع بارز گذرانده است که مثلا فرض کنید موضوع نخود و لوبیا را دولت در انحصارخودش بگیرد واگر کسی معامله کرد فوراً اورا بدادگاه بفرستد آنوقت بیاید تمام نخود و لوبیا را ذخیره بکند و به هیچکس ندهد آنوقت خواهید دیدنرخ این متاع در بازارآزاد چطور بالا میرود موضوع ارز هم همین‌است دولت از یکطرف ارز راانحصار کرده‌است‌بموجب یك قانونی‌و ازیك طرف هم‌برای واردات درسال ۱۳۲۶ ارزبکسی‌نداده‌بنا براین‌بنده بعرایض‌خودم خاتمه میدهم و از آقایان نمایندگان محترم استدعا میکنم که تقویت بفرمائید ، کمك بفرمائید که این موضوع ارز که یك موضوع اساسی و حیاتی است بیاید در مجلس ، بنده نمیگویم در مجلس شورای ملی فی‌البداهه به نشینیم و رأی بدهیم که این نرخ ارز بده تومان تثبیت بشود خیر میگویم دولت بیاید در مجلس شورای ملی و در کمیسیونهای‌مربوطه ،همانطورکه ما می نشینیم رحی تنظیم میکنیم دولت هم در کمیسیونهای مربوطه یا در کمیسیون قوانین‌دارائی یا کمیسیون‌بازرگانی و پیشه و هنر حضور بهمرساند و به نشینیم در این موضوع حیاتی بحث کنیم وقتی‌که بحث کردیم می توانیم اولا قیمت را ثابت نگهداریم و بطور یك قانون معین بکنیم که‌بچه اشخاصی‌برای وارداتداده میشود تا در سال۳۲۷مطمئن باشیم که ما یك‌قدمی برخواهیم داشت که هزینه زندگی پائین بیاید والا آقایان‌همانطوری که‌درسال۱۳۲۶ باین‌موضوع‌حیاتی توجهی نفرمودید و باعث گرانی هزینه زندگی شد باز هم اگر توجه نکنید مسلماً هزینه زندگی بالا خواهد رفت این بود عرایض بنده .

رئیس - آقای رحیمیان .

رحیمیان - بنده‌برای‌اینکه‌وقت مجلس گرفته نشود و لایحه‌محدودیت بازرگان خارجی مطرح‌شود امروز صرفنظر میکنم و استدعا میکنم که لایحه تجار خارجی مطرح شود .

دهقان — آقای رئیس بنده پیشنهادی کرده ام .

رئیس - آقای قبادیان

دهقان - آقای رئیس بنده پیشنهاد داده‌بودم که بعد از بیانات آقای اردلان وارد دستور شویم

رئیس - درست است ولی مجلس الان رأی داده که نطق قبل از دستور بشود بفرمائید آقای قبادیان .

قبادیان - بنده دو سه‌دقیقه بیشتر وقت‌مجلس را نمیگیرم و استدعا میکنم که قدری توجه‌بفرمایند اولا بنده شخصاً با لایحه‌محدودیت بازرگانان‌خارجی موافقم ولی متأسفم که این لایحه بدتنظیم شده‌است و عوض اینکه تجار خارجی‌را محدود بکنیم‌دستشان را باز گذاشته‌ایم اینها بی رقم منشی باشی بودند حالا هم مطابق قانون بآنها اجازه‌بدهیم کواردات و صادرات کشور را بخودشان اختصاص بدهند بنده البته با این لایحه ثانوی که آمده است کمال‌مخالفت رادارم مگراینکه آن‌تبصره‌ها اصلاح شود . پریروز مجلس اکثریت پیدا نکرد و حاضر نشدندالبته این یك علتی داشت و امروز هم وقتی که رأی بدستور خواستند بگیرند در واقع این رأی ورود بدستور را مجلس نداد بنده خیال میکنم با وضعی که‌امروز پیش آمده است و با وضع کنونی دنیا البته هر ساعتش برای ما ذیقیمت است و ما بایدمثل ملتهای زنده خودمان استفاده کنیم متأسفانه بنده خودم از اشخاصی هستم که‌بحکومت‌آقای حکیمی رأی‌دادم نه تنها یك مرتبه بلکه سه مرتبه ولی‌بنا بفرمایش و امر رفقای عزیزم بود که‌نسبت بانها کمال‌احترام را داشتم و الا از روز اول هم بنده میدانستم که جناب آقای حکیمی بااینکه مرد شریفی است ومرد میهن پرستی است ولی کبرسن و ضعف مزاج نمیگذارد که یك خدماتی برای کشور ایران انجام بدهند و متأسفانه مابین بعضی از وزراء هم‌همکاری صمیمانه‌وجود ندارد که بتوانندبا همکاری‌بایکدیگر وضع مملکت را از این آشفتگی‌نجات دهند(صحیح است)و بنا بر این قریب ۴ ماه است که دولت جناب آقای حکیمی اکثریت ندارد (جمعی از نمایندگان- اینطورنیست ، اینطورنیست)اگر رأی گرفته‌شود معلوم میشود (همهمه نمایندگان) (رضوی -یکماه پیش رأی اعتماد گرفتند چطورسه ماه‌است‌اکثریت ندارد ؟!) (زنك‌رئیس) اجازه بفرمائید قطع کلام نکنید آقای حکیمی چه خدمتی به مملکت کرد (همهمه نمایندگان) (زنك رئیس) آقای رئیس نمیگذارند بنده حرف‌بزنم (صفوی -اینطور نیست آقا)همینطوراست‌آقای صفوی‌بنده‌ثابت‌میکنم که‌هیچ کاری‌نکرده‌است‌ووضع‌مملکت‌رابدتر کرده عرض کنم اولا که‌امروزملت‌ایران‌میتوانست‌بزرگترین‌استفاده‌رااز سیاست کنونی جهان بکند که‌بدو قسمت متضادتقسیم شده است دنیا ، مثل ترکیه ،مثل یونان ممکن بود ایران از آن قسمت مارشال استفاده کند چه استفادهٔ کرده است حکومت آقای‌حکیمی برای ملت‌ایران (همهمه نمایندگان)

رئیس- آقایان اجازه بدهید ناطق‌صحبت کند چراقطع کلام میکنید بفرمائید آقای‌قبادیان

قبادیان- بنده نسبت بهمکاران محترم عرضی نمیکنم ولی‌بهتر این است که اگر کسی دفاع میکند تشریف بیاورد پشت این تریبون و دفاع کند

(صحیح است) وداد وفریادوهوو جنجال‌شایسته‌مجلس نیست شمابایستی بمطالبی که گفته میشود گوش‌بدهید اگر دیدید که صحیح است بسیارخوب و اگر دیدید صحیح نیست پاشوید وجواب بدهید تابنده‌قانع‌شوم (صحیح است) والا باهووجنجال که این وضع‌مجلس نیست (صحیح است) بنده هیچ اهمیتی نمیدهم‌عرض کنم که بنده خیال میکنم که هر قدری از عمر این حکومت بگذرد عوض اینکه مایك قدم جلو برویم صدقدم بعقب میرویم بعلاوه الان بنده می‌بینم که‌هشتاد نفر از آقایان نمایندگان محترم اعتماد باین دولت قلبی ندارند (صحیح است) بنابر این‌وقتی هشتاد نفر اعتماد نداشته باشند دولت نمیتواند خدمت بکند (صحیح است) ووظیفه خودش را انجام بدهد بنده خیال میکنم این پافشاری دولت آقای‌حکیمی عوض اینکه یك‌باری از دوش‌ملت ایران‌بردارد این‌بار را سنگین تر میکند بهتر است آقای حکیمی که عمر خودش راطی کرده ودر این مدت خدمت کرده‌است وبنده ایشانرا مردشریفی میدانم ولی لجاجت کردن وپافشاری کردن در این‌سن بنظر بنده برای‌ایشان شایسته نیست اولا وقتی که می بینند همکاری نیست‌و این لوایح مفیدی که دولت میآورد و همینطورمیماند ونتیجه‌ای گرفته نمیشود (صفوی -استیضاح بفرمائید) الان لایحه محدودیت بازرگانان خارجی دردستور مجلس است در صورتی که همه ما علاقه داریم این لایحه‌تصوب‌شودچون‌دولت‌اکثریت‌ندارد‌مجلس‌مجبور است رأی بدستور ندهد و این وضع مملکت را آشفته میکند آقای حکیمی اگر خودش را مرد شایسته‌ای میداند ، اگر خودش رامرد وطن پرستی میداند بهتر این‌است که‌استعفاء بدهند وبروند ویك نفر دیگر بیاید الحمدالله در کشور ما خیال میکنم اشخاص وطن‌پرست زیاد باشد ،منحصر نیست باقای حکیمی درهمین مجلس رجالی هستند که میتوانندبا نهایت‌خوبی‌بکشورخودشان‌خدمت کنند(صحیح‌است) درخارج مجلس هم‌صد ها رجال وطن پرست داریم که‌میتوانند وظیفه ملی خودشانرا کاملا انجام دهند بنابر این آقای حکیمی وقتی می‌بینند مجلس اعتماد ندارد و نمیدانند باینکه اکثریت قطعی ندارند بهتر است که‌تشریف‌بیاورند ورأی‌مجلس‌را بخواهند‌اگر چنانچه اکثریت داشتند بکار مملکت ادامه بدهند و مخالفینش هم‌سکوت‌میکنند ودر اقلیت باقی‌میمانندو اگر چنانچه اکثریت نداشت‌تشریف میبرند ویکنفر دیگر زمامدارمیشود (مهندس رضوی -آقای‌قبادیان دولت‌را استیضاح بفرمائید) بنده‌عقیده ندارم بیش‌از این‌وضع مملکت‌را آشفته بکنند وفقط یك‌پیشنهادی داشتم باینکه امروز فقط استقراع بعمل بیاید برای شرفیابی بحضور اعلیحضرت همایونی درروزعیدواز اینجهة همها آمدیم والاتمیآمدیم .

رئیس - پیشنهادی رسیده که وارد دستور شویم .

یمین اسفندیاری - آقای رئیس‌اجازه‌بدهید که‌بنده چند کلمه‌عرض کنم الان شمارأی گرفتید که نطق قبل ازدستور بشود .

رئیس-بعدهم‌برای‌شرفیابی بحضور اعلیحضرت همایونی استقراع بعمل خواهد آمد پیشنهاد قرائت میشود پیشنهاد میکنم‌بعداز بیانات آقای‌قبادیان‌وارد دستورشویم- حاذقی .

رئیس -آقای حاذقی توضیحی ندارد .

حاذقی . پیشنهاد دهنده مطابق‌نظامنامه‌حق توضیح داده شده

رئیس - بفرمائید

حاذقی -عرض کنم مطابق نظامنامه مجلس پیشنهاد دهنده میتواند در اطراف پیشنهاد خود باختصار توضیح بدهد و علت این که پیشنهاد را داده است بعرض مجلس شورایملی برساند من تصور میکنم‌آقایان‌نمایندگان محترم‌همه‌معتقدباشند که‌وقت مجلس قیمتی‌وگرانبها است ومردم‌این‌مملکت هم ازمجلس شورایملی توقع‌کار دارند(صحیح‌است) تکلیف‌مجلس غیراز تکلیف دولت‌است (صحیح‌است) مجلس بایستی وظایف خودش را نسبت به تخفیف گرفتاریهای ملت ومملکت‌ایفاءو انجام بکند(صحیح- است) خواه دولت معتقد بانجام‌وظیفه باشد و خواه نباشد گناه مجلس‌و دولت‌از هم‌جدا است‌ووظایفشان هم ازهم جدا است ماجزء اقلیت مخالف‌دولت بودیم ولی جزء اقلیت شرافتمندی که همیشه بوده و حالا هم هستیم .

رئیس — درمورد پیشنهادخودتان بفرمائید

حاذقی —مربوط بپیشنهاداست‌پیشنهاددرورود در دستور دادم آقای رئیس که‌مجلس حاضر شود رأی بدهد عرض‌میکنم هرلایحه ایراکه‌ما مفیدتشخیص میدهیم‌رأی میدهیم‌حالا دولت متأسفانه‌خودش‌وظیفه خودش را انجام نمیدهد که در اثر فساد دستگاه تبلیغاتی که‌دولت دارد نتوانست مجلس را نگهدارد این مربوط بما نیست ماباید‌لوایح مفیدی راکه برای مملکت مفید میدانیم به‌نشینیم رأی بدهیم و تصویب بکنیم ، مامسئول کار مملکت‌هستیم این است که بنده خواهش‌میکنم لایحه رامطرح بفرمائید .

یمین اسفندیاری — بنده‌مخالف هستم .

رئیس — بفرمائید .

یمین اسفندیاری — مخالفت بنده نسبت بپیشنهادی که آقای حاذقی‌فرمودند ازاین لحاظ است که‌ما اینجا پشت این‌تریبون که‌می‌آئیم مطالب راجع بکشور را می گوئیم مسائل شخصی خودمان راکه نمیخواهیم بگوئیم که‌مخالف‌باشیم‌یا موافق باشیم و وقتی که وضعیت کشور باین صورت امروز افتاده‌است نمایندگان‌راهی‌ندارند‌جزاینکه‌دوپشت‌تریبون بیایندو مطالب‌خودشانرا اظهاربکنند‌بنده‌اولا‌از آقای رئیس خواهش میکنم که‌این موضوع تابلوی بیرون‌را امر بفرمایند که کناربگذارند‌بجهت‌اینکه‌نمایندگان‌بایددر مجلس اجازه بگیرند وحرف بزنند نه‌اینکه یك‌تابلو بیرون بگذارند واسم بنویسند واشخاصی ازروی‌آن صحبت بکنند‌این حق‌را باطل میکند وبعدهم‌آقایانی که‌این جارأی میدهند باینکه مذاکره قبل‌از دستور بشود لااقل خودشان هم‌چه رأی داده باشند و چه رأی نداده باشند باید اینقدر صبر داشته باشند که یکساعتی مجال داده شود که اشخاصی که تقاضا کرده‌اند ومجلس هم‌رأی داده رأی مجلس راهمترم بشمارند آنهائیکه اجازه خواسته اند صحبتشان را بکنندو هیچکس بااین لایحه محدودیت بازرگانان خارجی مخالفتی‌نداشت که‌آقای مکی موضوع‌را خیلی اهمیت میدهند وبا تعرض از این‌جاخارج میشوند همه موافق هستند وهر کسی هم‌اگر بااین لایحه نظری دارد وموافق‌نباشد میتواند پیشنهاد بدهد وبایدمجال داد که مسائل لازم دراین جامذاکره شودبنده راجع بمازندران میخواهم مطالبی بعرض آقایان نمایندگان بطور اختصار برسانم.

رئیس — این مربوط بمخالفت با کفایت مذاکرات نیست

یمین اسفندیاری- بنده مخالفم‌رأی‌بگیرید

رئیس - صحبت شمااگر تمام‌شده بفرمائید به نشینید رأی گرفته میشود

یمین اسفندیاری -مردم گرسنه‌اند و بنده نمیتوانم چهار کلمه دربشت این تریبون حرف بزنم.

رئیس — اولا راجع باجازه نطق قبل از دستور که‌بنده گفته‌ام یك‌ورقه‌ای دربیرون‌بگذارند برای اینکه اختلاف پیش نیاید آقایان منشی ها شکایت میکنند که ده‌نفر باهم اغلب اجازه میخواهند و هر کدام هم میگویند که من مقدم بودم و این وقت مجلس‌را ضایع میکند‌بنده گفتم که‌یك ورقه‌ای در بیرون بگذارند و آقایان نام نویسی کنند بنده دیگر مسئول نیستم ومطابق این‌ورقه آقایان‌صحبت خواهند کرد .

حاذقی - بنده عرض کردم تااکثریت حاصل بشود بنده پس میگیرم

رئیس - چه دادنی‌چه‌پس گرفتی ! آقای یمین اسفندیاری بفرمائید .

یمین اسفندیاری - عرض کنم در موضوع مازندران ما وقت مجلس‌را نمی‌خواهیم بگیریم‌تابعد که‌وضعیت‌دولت‌معین شود آنطوری که آقای‌قبادیان گفتند شأن دولت جناب آقای حکیمی که مرد وطن پرست وشریفی هستند (صحیح است) وخدمتگذار جامعه میباشند با این کهولت سن هم آنچه از خدمت می‌توانند دریغ نمیکنند دراین است که هیچ علاقه‌ای نسبت بپستی که‌الان در رأسش قرار گرفته وصندلی که اشغال فرموده‌اند نشان ندهند برای مقام است مگر این علاقه توأم باشد با نظر اکثریت قریب باتفاق مجلس شورای ملی (صحیح است)تا مجلس شورای ملی باآن نخست وزیر متفقاً بتوانند منویاتی‌راکه برای مصالح کشور است انجام بدهند . امروز آقای‌حکیمی نه‌سه‌ماه که فرمودند بلکه دهروز هم باشد دراین ده روز میدانند که اکثریت درمجلس ندارند ... (جمعی‌از نمایندگان - اکثریت دارند) (جمعی دیگر از نمایندگان - اکثریت ندارند) الان اینجا آنالیز میکنیم آقای صفوی میفرمایند دارند آقای دهقان هم میفرمایند دارند .

رئیس - نطق‌قبل از دستور آقارسمیتی‌ندارد هریك ازوکلا می‌توانند عقاید خودشان‌را این جا بگویند این قطع کلام ها مخالف ترتیب و مخالف نظامنامه است بگذارید صحبتشان را بکنند . بفرمائید .

دکتراعتبار - لایحه های مفید دولت خیلی آورده است.

دکتر مجتهدی - ایشان ازطرف‌خودشان می فرمایند .

یمین اسفندیاری - از نطق قبل ازدستور مقصود بنده نه این است که جنابعالی این را رسمی تلقی بفرمائید نه آقای رئیس غیر رسمی منظور این

است که درد بیدرمان لااقل گفته شود تا علاج بشود عملا ما می‌بینیم که حکومت ایشان رأی ندارد(صحیح است) (بعضی از نمایندگان - عقیده فردی‌است) چرا ؟ برای خاطر ، همین تشنجات یکی از آقایان میگوید دولت رأی داردودیگری میگوید خیرندارد آقا نه‌من مخالف با عقیده‌وفکر آقای حکیمی‌یاتیپ ایشان هستم نه جنابعالی موافق هستید چرا این جا بی‌جهة اصرار میفرمائید برای عدم پیشرفت کاربنده عرض میکنم که جناب‌آقای حکیمی وقتی حس کردند وقتی که بهشان یك تذکری‌دادند آنا بایددر مجلس شورای ملی حاضر بشوند ومطالبی که دارند بفرمایند و رأی بخواهند ، اگر رأی دارند قدمشان روی چشم و دیگران هم تبعیت میکنند آنوقت‌کار ایشان‌مفیدهمه هم‌پشتیبانشان‌هستند واگر که‌رأی ندارندومی‌خواهند بمانند جزاین که‌بر بدبختی کشور افزوده بشود نتیجه دیگری ندارد حالا می خواهد روزنامهٔ کیهان ، روزنامه اطلاعات بااین عرض بنده موافق یا مخالف باشند که در خارج از مجلس هستند یا همکاران محترم موافق یامخالف باشند بنده عرضی‌ندارم (عباس‌مسعودی-همه‌مخالفند) بنده عرض‌میکنم آقامردم‌مازندران یك‌گرفتاریهائی وابتلاهائی دارند که درموقع تشریف فرمائی موکب اعلیحضرت همایون‌شاهنشاهی هم مثل همه‌جای کشور مردم بدون اینکه ازطرف هیچکس وازطرف هیچ مقامی اشارهٔ بشود همه بانهایت افتخار صغیر و کبیر اناث وذکور ، تمام مردم مازندران مقدم شاهانه‌را استقبال کردند نمایندگان مازندران هم‌متوجه بودند باین که اعلیحضرت بایك نظر دقیق بفرد فرد اهالی نگاه میکردند وبدبختی های آنها را متوجه بودند ومتأسفانه ماهاکه باید آن بدبختی هارا علاج بکنیم بر بدبختیهامیافزائیم (فولادوند -اینطور نیست آقای یمین ما که بیدبختی مردم اضافه نمیکنیم) (امامی اهری - اینطور نیست) بنده که نگفتم جناب عالی آقای امامی اهری بدبختی تولید میکنید، بنده خودم‌میگویم‌هیچ‌بکسی جسارتی‌نمی کنم این‌وضعیت ، این اوضاعی که الان ما در مجلس داریم ، این اوضاعی که همهٔ ماها میگوئیم ملت ، ملت ما همه می گوئیم مملکت مملکت ما همه میگوئیم دولت دولت (دکتر مجتهدی — شما تظاهر میکنید از روی حقیقت نمیگوئید) ما تظاهر میکنیم ، بنده این فرمایش جنابعالی را قبول میکنم تظاهر میکنیم امیدوارم شما تظاهر نکنید ، بهرصورت‌عرض‌میکنم که‌این بدبختی ها وگرفتاریها شرحش بعد عرض میشود برای آن موقعی که اینجا بتوانیم صحبت بکنیم وموقعی که دولت وقت‌هم بتواند اقدام نماید تااستفاده نموده نتیجه بگیریم ولی فعلا چیزی که باعث زحمت فوق‌العاده شده است موضوعی است که در دو سه جلسه قبل آقای اسلامی درضمن‌مذاکره وطرح لایحه محدودیت بازرگانان خارجی اجازه خواستند وآمدند صحبت کردند و شرح دادند بنده چون عقیده‌ام براین است که ما حتی‌المقدور باید در این‌قبیل مسائل بتوانیم با خود اولیای دولت کنار بیائیم وقبلا دربشت تریبون وقت را نگرفته مذاکره نمائیم باین مناسبت باجناب آقای دکتر سجادی وزیر اقتصاد ملی و جناب آقای دکتر زنگنه معاون نخست وزیر وجناب آقای سهیلی وزیرمشاور مذاکره کردم که یك مقدار زیادی برنج الان در مازندران موجود است و مردم بد بخت و بیچاره و فلکزده آنجا الان از گرسنگی دارند میمیرند ، ما اگر بخواهیم شرح این مسائل را کاملا داده باشیم شاید آقای دکتر مجتهدی بفرمایند تظاهر میکنید و البته تظاهر نیست ، بخدا تظاهر نیست ، حقیقت را میگویم الان بفرمائید برویم در مازندران که نشان بدهم بشما ، وقتی که بعرض‌اعلیحضرت‌همایونی رسید ، اعلیحضرت امر فرمودند که جناب آقای‌وزیر دربار با جناب‌آقای وزیر دارائی با تلفون‌مذاکره بکنند که ترتیبی برای این کار داده بشود که این برنج در دسترس مردم فقیر و بدبخت گذاشته بشود ولی با قیمتی که برای دولت تمام شده ، نه اینکه دولت بخواهد در این کار یك نفعی هم برده باشد و نه اینکه اشخاص معینی هم از این کار استفاده ببرند بلکه یك کمیسیونی تشکیل بشود با شرکت استاندار ، معتمدین محل نماینده وزارت دارائی بنشینند و وضعیت‌را نگاه کنند ببینند موجودیشان چیست و مردم گرسنه کی‌ها هستند و بچه مبلغ وبچه قیمتی‌میتوانند‌این برنج را دردسترس‌مردم بگذارند که در نتیجه مردم از ان بدبختی نجات پیدا کنند این موضوع آنجا که مذاکره شد دستوری هم رسید ولی دستورناقصی بود و بدبختانه‌وزارت‌دارائی یکی از کار هائی که کرده آنجا و از آن قانون املاك سوء استفاده شده اینست که در آنجا برای‌مأمورین یك پورسانتاژی قائل شده که یك صدی چندی مأمورین محلی و یك صدی چندی‌هم مأمورینی که بشت میز نشین تهران هستند از این کارکه درست شده است استفاده میکنند و واضح است که همیشه باید حقوق مردم تضییع بشود تا اینکه آن مبلغ بدست بیاید و آن پورسانتاژ بین آن مأمورین‌تقسیم بشود که بنده در موقع خودش راجع باین موضوع توضیحات بیشتری خواهم داد فعلا مورد ندارد ولی از قراریکه جناب‌آقای دکتر زنگنه‌فرمودندموضوع مورد توجه‌جناب آقای وزیر دارائی‌هم شده وایشان هم یك لایحه‌ای آورده اند بهیئت وزیران و هیئت وزیران هم تصویب کرده و قرار است که لایحه‌آن بمجلس بیاید و الان دو سه جلسه است که منتظریم و هنوز نیامده (امامی اهری — لایحهٔ‌آن‌آمده فقط منتظرتصویب آقایان است) نیامده قربان....

رئیس — جلسه قبل معاون وزارت دارائی آقای صبا آمدند لایحه راهم آوردند وحالا ممکن است تلفون بشود که بیایند و بمجلس بدهند ومطرح بشود .

یمین اسفندیاری — بنده لایحه برنج‌را ندیدم ، که در این مجلس داده باشند لا اقل نمایندگان مازندران، گیلان، گرگان را کهوارد در این‌موضوع‌هستند‌آنهارامطلع‌میکردند‌تاآنهاهم‌بیایند دست و پای آقایانیکه جلسه راترك میکنند بپوسند که بتوان نتیجه گرفت و برای نجات مردم بیچاره این مملکت تکلیف این لایحه رامعین بکنند(صحیح است) این است که استدعا دارم از دولت حاضر و ازمجلس حاضر نسبت باین موضوع یك‌توجه خاصی بفرمایند که مردم بدبخت و بیچاره وفلکزده نقله نشوند و بشمن بخس از بین نروند واجح بدو لایحه که از کمیسیونهای مربوطه هم گذشته راجع بلایحه اونیسکو یکی هم راجع بالمپیا است لایحه مربوط بالمپیا تقریباً فوریت دارد اگرزودتر نگذرده‌وعدش خواهد گذشت‌واگرممکن بشودآقایان توجه بفرمایند اجازه خواهند داد دردستور گذاشته بشود .

۳ - اقتراع برای شرفیابی تبریك عید مبعث

رئیس -وارد دردستور میشویم وفعلا شروع میکنیم باقتراع برای شرفیابی بحضور اعلیحضرت همایونی برای روز مبعث .

(اقتراع بعمل آمد نتیجه بقراوذیل حاصل شد)

آقایان : امیرتیمور - امامی اهری - بهادری - ابوالحسن صادقی - امیر نصرت اسکندری — عرب شیبانی - محمود محمود - برزین - مشایخی - هاشم وکیل - بهاء الدین کهید - عباس مسعودی .

رئیس -ساعت هشت وربع روزیکشنبه‌درکاخ گلستان‌آقایان بایدحاضر باشند، سایرآقایان هم البته میتوانندشرفیاب‌بشوند،لایحه‌محدودیت‌بازرگان‌خارجی مطرح است پیشنهادی آقای مکی تقدیم کرده‌اند که عده برای رأی کافی نبوده است وحالا هم کافی نیست ، آقای وزیر کشاورزی بفرمائید .

مکی — پیشنهاد خوانده شود خود آقای وزیر موافقت خواهند فرمود .

۴ - تقدیم لایحه راجع به آبیاری بوسیله آقای وزیر کشاورزی

وزیر کشاورزی - لایحه ایست محتوی ۲۲ ماده راجع بآبیاری وراجع بقانون آبیاری که تقدیم مجلس شورایملی میکنم.

رئیس - بکمیسیون مربوطه فرستاده میشود فرستاده ام بیرون که به بینم که عده برای رأی کافی هست یاخیر اگر نباشد ممکن است آقایان‌سؤالاتی را که از آقایان وزراء کرده اند اجازه بفرمایند مطرح شود و یااینکه جلسه راختم کنیم .

حاذقی - بنده باختم جلسه مخالفم .

رئیس - فعلاجلسه راتعطیل میکنیم ۱۰دقیقه تنفس داده میشود .

دکتر معظمی - بنده مخالفم .

دهقان - بنده باتنفس مخالفم .

رئیس — ۱۰ دقیقه تنفس داده میشوداگر عده‌کافی شد برمیگردیم

(در این موقع ساعت ده و نیم جلسه بعنوان تنفس تعطیل و مقارن ساعت یازده مجدداً بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید)

۵-تقدیم‌لایحه راجع بانجمنهای ایالتی و ولایتی بوسیله معاون وزارت کشور

رئیس - آقای فریدونی بفرمائید .

معاون وزارت کشور (آقای فریدونی)- عرض کنم خاطرمحترم‌آقایان‌نمایندگان مسبوق‌است که در جلسه ۱۹ اردیبهشت که بنده‌این جا شرفیاب شدم درضمن‌لوایحی که‌تقدیم‌میکردم‌آقایان‌نمایندگان فرمودند که لایحه انجمنهای ایالتی‌و ولایتی وهمچنین لایحه انتخابات ایالتی تقدیم بشود بنده عرض کردم لوایح هر دو اینها مردست اقدام‌است وقریباً بمجلس

شورای ملی تقدیم میشود باین جهت لایحه قانون انجمن های ایالتی و ولایتی که تهیه شده است تقدیم میکنم ... (بسیار خوب است- احسنت)

صادقی - باید یك فوریت تقدیم کنید .

رئیس - بکمیسیون کشور فرستاده میشود . ۱

فریدولی — و ضمناً اجازه بفرمائید آقای رئیس برای مذاکراتی که در آن جلسه شد بنده در آن موقع عرضی نکردم و حالا برای روشن شدن مطلب لازم دانستم که یك تذکری بدهم بآقایان و بآقای رضوی که آنروز به بنده ایراد فرمودند و بعد هم به بنده اجازه دادند که آن لوایح را تقدیم کردم نظرم این بود که در حقیقت برای بنده تغییری پیدا نشده بود برای این که بنده معاون وزارت کشور بودم وقبلاهم بمجلس شورایملی معرفی شده بودم (صحیح است) و بموجب فرمان همایونی باین سمت منصوب شده بودم (صحیح است) هر هیئتی که تغییر بکند یعنی یك دولتی که کنار برود و دولت دیگری بیاید معاونین هستند واگر معاونین نباشند احکامی که صادر میشود رسمیت نخواهد داشت ، چنانکه نظر آقای دکتر معظمی است در دوره چهاردهم وقتی که کابینه جناب آقای صدر بکنار رفت دو روز بعد آن وقتی که طرحی از طرف آقایان نمایندگان تهیه شده بود برای یکدوازدهم چون دولت صلاح لایحه ۲ دوازدهم تقدیم کرده بود و از بین رفته بود آن لایحه را ترتیب اثر ندادند و نظر باین که آنطرحی که تهیه شده بود از طرف آقایان نمایندگان اضافات شهربانی و ژاندارمری و وزارت کشور درش منظور شده بود و مطابق ماده ۴۹ آئین نامه مجلس شورایملی و بر طبق اصل ۴۹ قانون اساسی درهر موقعی که طرحی تهیه میشود و مطرح میشود باید معاون یا وزیر مربوط حضور پیدا کند باین جهت در آن روز بنده و آقای دکتر مهیمن که ایشان هم معاون وزارت دارائی و بنده هم معاون وزارت کشور بودم آمدیم در این جا توضیحات لازمه را دادیم که صورت مجلس آن روز گواهی میدهد و درصورت مجلس آن دور موجود است پس اگر بمجرد این که هر کابینه ای که برود معاونین وزارت خانه هاهم بروند پس این اصل دیگر از بین رفته است که ما بیائیم در اینجا وحضور پیدا کنیم باید این اصل را در نظر بگیریم ملاحظه بفرمائید آقای رضوی در موقع انتخابات شیراز به بنده تلگراف کردند که مطابق ماده ۱۲ قانون انتخابات انجام وظیفه بکنید اگر خدشه در امور وست بنده بود پس خدشه بانتخابات شیراز هم وارد است (صحیح است - احسنت) دراین صورت پس چرا در انتخابات وارد شدم برای همین اصل قانونی بود .

۶- بقیه مذاکره در لایحه تنظیم امور بازرگانی

رئیس - پیشنهاد آقای مکی یك مرتبه قرائت میشود که آقایان توجه بفرمایند که بعد رأی گرفته شود پیشنهادی که روز قبل خوانده شد و راجع بلایحه محدودیت بازرگانان خارجی بود قرائت میشود .

(بشرح ذیل قرائت شد)

بجای تبصره ۲ تبصره ذیل را پیشنهاد مینمایم .

تبصره ۲- اتباع و شرکتهای بیگانه که نمایندگی کالای مصنوع کشور خودشانرا دارند واز ۲۰ سال قبل در ایران بوده اند می توانند منحصراً همان کالائی را که نمایندگی دارند درحدود سهمیه وارداتی جواز گرفته وارد کشور ایران بنمایند .

رئیس — آقای مخبر .

مخبر — عرض کنم که با یك مختصر تغییری که درعبارتش فرق نمیکند بنده موافقت میکنم ممکن است جناب آقای وزیر بازرگانی هم موافقت بکنند که عبارت اینطور نوشته بشود کارخانه و شرکت های بیگانه که کالای خودشان را از بیست سال قبل بایران مستقیماً واردو یا بوسیله شعبه خود معامله مینمایند نسبت بمحصولات کارخانه خود مشمول این ماده نخواهند بود .

رئیس — بسیار خوب پیشنهاد دیگری قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم برای شرح ماده اول و تقویت بازرگانان ایرانی تبصره زیر بماده واحده علاوه شود- صادقی .تبصره مقصود از بازرگانان ایرانی اشخاص یا شرکت هائی است که از بیست سال قبل از این تاریخ تبعه دولت ایران شناخته شده باشند

رئیس - آقای صادقی

صادقی - البته آقایان توجه دارند که با ترتیبی که این ماده واحده نوشته شده است و تبعه ایرانی آنجا توصیف نشده است و با اطلاعی که بنده دارم مخصوصاً در این سنوات اخیر اغلب این اشخاصی که مورد نظر هستند تبعیت ایران را قبول کرده اند (صحیح است) و مخصوصاً از این جهت تبعیت ایران را قبول کرده اند که بتوانند مداخله کنند مثلا پسر و یا پدری اگر دارای تبعیت کشور دیگری باشد و تبعیت ایران را قبول کنند از این قبیل موارد است (صحیح است) و بنظر بنده اگر ما بخواهیم این ماده را باین ترتیب وبدون هیچ ذکری قبول کرده باشیم از برای آن ها راه باز است هم درگذشته و هم در آینده این راه را پیش خواهند گرفت (صحیح است) بنده استدعا میکنم هم آقای مخبر و هم آقای وزیر این پیشنهاد را که یکدفعه دیگر ممکنست بخوانند ، توجه بفرمایند و قبول بفرمایند .

گنجهٔ - بنده مخالفم .

رئیس - قرائت میشود .

(بشرح سابق قرائت شد)

رئیس - آقای گنجهٔ مخالفید ؟ بفرمائید .

گنجهٔ - آقای صادقی میفرمایند که مقصودشان از این پیشنهاد این است که در این سنوات اخیر شرکت ها واشخاص خارجی هستند که ترك تابعیت کرده اند یعنی تابعیت ایران را قبول کرده اند بنا بر این اگر اینطور باشد چطور شما میخواهید اتباع ایرانی را از حق خودشان محروم بکنید هر کس باشد و راجع باین تبصره میفرمایند که دراین سنوات اخیر هر کس که تبعه ایران شده است آقا میفرمائید که در این سنوات اخیر یعنی از شهریور باین طرف (بعضی از نمایندگان - از بیست سال باین طرف) در اینصورت کسی که از ۵ سال باین طرف تبعهٔ ایران شده است ، شما نمیتوانید حق او را سلب کنید بنا بر این بنده خواهش میکنم که پیشنهادتان را مسترد بفرمائید .

رئیس آقای مخبر.

مخبر - در پیشنهاد آقای صادقی دو نکته است ، یکی راجع بشخص است و یکی هم راجع بشرکت است ممکن است مخصوصاً یك شرکتی تشکیل بشود بنام ایرانی که تا ۵ روز قبل از این هم در ایران تشکیل شده با شخصیت حقوقی ایران ، این را که نمیشود گفت ۲۰ سال قبل از این تشکیل شده باشد ۲۷۰۰ شرکت در ایران هست که این ها شامل این قانون نمیشوند که از بیست سال باین طرف ایرانی باشند و از اتباع خارجه بوده اند بنظر بنده یك قدری نظر را باید بلند تر گرفت مملکت وقوانینش را برای افراد متساوی کرد یك قانون تابعیتی ما داریم که اشخاص میتوانند ۵ سال در ایران اقامت بکنند و بعد تقاضای تابعیت بدهند و تبعهٔ ایرانی شناخته بشوند وقتی که تبعهٔ ایرانی شدند از تمام مزایائی که در مملکت هست میتوانند استفاده بکنند ، توجه بفرمائید نه تنها در یك تجارت واردات ممکن است برای همان تبعهٔ ایران هم پس فردا یك قانونی بگذرد که ممکنت نباید داشته باشد نباید این کار را کرد بنظر بنده هر کسی که تبعهٔ ایران شد و تبعیت ایران را تحصیل کرد از تمام مزایای این کشور باید استفاده بکند و ما باید حمایت بکنیم ومن عقیده ام این است که آقای صادقی لطفاً پیشنهاد شان را پس بگیرند .

صادقی - اجازه بفرمائید بنده آقا اولا پس نمیگیرم و با پس نگرفتن این پیشنهاد خواهید دید که اگر این را تصویب بفرمائید بضرر مملکت تمام خواهد شد وتمام این ماده واحده شامل این اشخاص نخواهد شد شرکت ها را ممکن است بنده پس بگیرم ولی راجع باشخاص پس نمیگیرم.

رئیس - بنا بر این رأی میگیریم دو مرتبه قرائت میشود آقایان توجه بفرمائید با این اصلا .

مقصود از بازرگانان ایرانی اشخاصی است که از ۲۰ سال قبل از این تاریخ تبعهٔ دولت ایران شناخته شده باشند .

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای صادقی با این اصلاح آقایانی که موافقند قیام کنند(دکتر معظمی — بنده یك تذکری داشتم) (اکثر بر خاستند) قابل توجه شد .بکمیسیون میرود پیشنهاد دیگری قرائت میشود :

پیشنهاد مینمایم تبصره ۲ ماده اول گزارش کمیسیون بازرگانی و پیشه و هنر حذف شود .

ارباب

رئیس - پیشنهاد حذف نمیشود کرد .

ملك مدنی - رأی که ندادند حذف میشود

رئیس - بلی پیشنهاد حذف نمیشود کرد بعد در موقع خودش که رأی ندادند حذف میشود.

مهدی ارباب - اجازه بفرمائید بنده یك توضیح مختصری میخواهم بدهم .

رئیس - توضیح مختصری میتوانید بدهید .

ارباب - عرض کنم در تبصره ۲ طوری نوشته

شده که شامل وضعیت تمام نمایندگان میشود مفهومش این است که شامل تمام نمایندگان وارد کننده ماشین آلات بشود درحالی که در کمیسیون راجع به سینگر مذاکره شد این بود که بنده نظرم این است که اگر مقصود سینگر باشد بطوریکه میفرمایند حذف خواهد شد.

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده واحده اضافه شود . صدی شصت از مجموع واردات بتجار ولایات اختصاص داده خواهد شد وبتناسب جمعیت وموقعیت تجارتی هرشهرستان تقسیم خواهد شد- نبوی .

نبوی -- سابقاً هم که این لایحه در اینجا مطرح شده بود بنده پیشنهاد کردم و دلایل آنرا هم تذکر دادم مجلس هم باین پیشنهاد رأی داد متأسفانه وقتی لایحه رفت بکمیسیون نمیدانم روی چه نظری آقایان آنماده را حذف کردند وذکری ازش نکردند در حالی که ذکر این ماده کاملا لازم است (صحیح است) آقایان کاملا مطلعند که این طرز تجارتی که در این چند سال اخیر در این مملکت معمول شد و تمام تجارت را در دست تجار تهران قرار دادند باعث شد که در ولایات تجار متفرق شدند و تجارت از دست رفت (صحیح است) وقتی که از ولایات تجار بروند وبیایند بمرکز شهر ها خالی از سکنه خواهد شد ، با این حال با این که آقایان اعضاء کمیسیون بازرگانی باین نکته متوجه بودند ومجلس هم درشور اول رأی باین پیشنهاد داد این پیشنهاد راذکر نکردند این است که استدعا میکنم آقایان باین پیشنهاد رأی بدهند که از هر جهت لازم و ضروری است .

رئیس — آقای مخبر .

مخبر - آقای نبوی اگر توجه بفرمایند این پیشنهاد محلش در این قانون نیست برای این که ما یك قانون سهمیه ای داریم مطابق قانون آذر ۱۳۲۲ گویا دولت اصلا سهمیه را آزاد کرده هر تاجری از هر کجای کشور کالایش بگمرکات واردشد موافقت نامه بگیرد یعنی بتمام اهالی این مملکت مساوی حق داده شده کرمانی فارسی تهرانی نداریم وخودبنده معتقدم (دکتر بقائی — عملا مساوی نیست) که باید بولایات بیشتر توجه کرد بنابر این خواهش میکنم آقا پیشنهادتان رایس بگیرید تمام تجار آزادند که از ولایات سفارش بدهند و درگمرکات کالای خود را بیاورند و خلاص بکنند واین پیشنهاد محلش اینجا نیست .

بعضی از نمایندگان — رأی ، رأی .

ملك مدنی — اجازه بفرمائید بنده مخالفم.

رئیس — بفرمائید .

ملك مدنی — این پیشنهادی که این جا آقای نبوی دادند درآن جلسات پیش بنده تقدیم کردم ومورد توجه واقع شد و از آقای وکیلی که مخبر هستند خواهش میکنم که این را قبول بفرمایند تا ما بتوانیم رأی بدهیم بیش از این نمیشود آقای وکیلی تجار ولایات را ازسهمیه محروم کرد(صحیح است) (وکیلی - آزادند آقا) آنها آزاد نیستند وسایل ندارند .

رئیس - رأی گرفته میشود بپیشنهاد آقای نبوی ، مجدداً قرائت می شود .

(بشرح سابق قرائت شد)

فولادولد - معلوم شد صدی شصت بولایات صدی چهل هم بتهران اختصاص داده می شود .

رئیس - آقایانیکه با پیشنهاد آقای نبوی موافقند قیام کنند (اکثر برخاستند) قابل توجه شد (یکنفر از نمایندگان- تصویب شد) بعد رأی نهائی صحیح است .

معتمد دماوندی - تجار تهرانی بعنوان شعبات تمام ارز را گرفته اند .

دکتر مجتهدی - بشرط اینکه مال ولایات را در تهران ندهند .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود ، پیشنهاد میکنم که بمادهٔ یك ضمیمه شود .

کلیه پرداختهای انحصاری بازرگانان نسبت بوارد کردن اتومبیل ولاستیك که حد اقل ده درصد بنمایندگیهای انحصاری پرداخت میشده و بموجب این قانون بعداً پرداخت نمیشود بمؤسسات خیریه و سازمان خدمات شاهنشاهی تخصیص داده شود.اسکندری

عباس اسکندری - این قانون که فعلا در مجلس ملاحظه میفرمائید ومورد شوراست وبسیاری از آقایان واقعاً از روی صمیمیت وعلاقه میل دارند که بمنفعت کشور یکقدمی بردارند یکنقطه حساس ضعیف دارد وآن اینست که دراین شهر یك نمایندگیهای خارجی هست که انحصار لاستیك واتومبیل دارند و تجار بازرگان ایرانی خودمان وقتیکه این حق انحصاررا میخواهند از آنها بگیرند صدی ده بآنها میدهند ، این صدی ده چندین میلیون تومان یا چندین میلیون ریال - داخل هدش نمیشوم - میشود تمام این هیاهو که دراین مجلس ملاحظه میفرمائید والتهاب هائی که هست روی این صدی ده هااست و این صدی ده هارا یك اشخاصی میخواهند بآنها ندهند واضافه برمنافع خود کنند و بعقیده من هم بسیار کار خوبی میکنند که بخارجیها ندهند اما میخواهم بدانم که ما دراین مجلس شورایملی برای این نشسته ایم که ده درصد را بازرگانان خارجی نبرند اما یك چند نفر معدودی برسد (صحیح است) ما اینجا نشسته ایم برای ملت ایران ما اینجا نه نشسته ایم که بگوئیم یك کسی یك میلیون تومانش ۵ میلیون تومان بشود (صحیح است) خدا کند یك میلیونش ۵۰ میلیون تومان بشود اما بما چه ربطی دارد خودشان بروند زحمت بکشند این تفاوت باید بیك صورتی بنفع مصرف کننده کشور باشد (صحیح است) شما بازرگانان که حاضر نمیشوید مسلماً بنفع مصرف کننده جنس را صدی ده ارزان تر بفروشید من از روی سوابق بشما قول میدهم که دوبرابر بلکه بیشتر هم خواهید فروخت حالا میگوئید نمیفروشید بسیار خوب ولی ما میگوئیم که اگر شما بیك موسسه خیریه ای بیك محلی مثلا سازمان خدمات اجتماعی یا هرچه که مجلس رأی دهد باین مؤسساتی که وجود دارند و باین عنوان کار میکنند ، دوا میدهند ، درمانگاه درست میکنند ، یك کار هائی میکنند که بمردم هم یك خیری میرسد وقدر متیقن آنکه اقلا مصرف کننده هم یکقدری استفاده میکند داده شود بنده خیال نمیکنم دراین مجلس آقایان برای این نشسته باشند که فقط سعی کنند یك اشخاصی یك تومانشان را پنجتومان بکنند اینها بروند زحمت بکشند ۵ تومان بکنند ، ۵۰ تومان بکنند منهم خوشم می آید اما ما که اینجا نشسته ایم باید سعی بکنیم که همهٔ مردم کشور علی قدر مرا تبهم استفاده بکنند ما برای این ننشسته ایم که بیکعده معدودی کمك بکنیم ما باید سعی کنیم که تمام وسایل قانونی و امنیت اجتماعی دردسترس مردم گذاشته شود و هر کسی درحدود فعالیت خودش استفاده بکند اما اگر بخواهیم بیائیم وسایل را اینطور مهیا بکنیم که یك اشخاص معینی استفاده بکنند وما هی بنشینیم رأی بدهیم یك کسی نفعش را ببرد و ما بلند بشویم و بنشینیم یك کسی درنتیجه یك تومانش بشود ۳ تومان بنده خیال نمیکنم آن مردمی که خواسته اند مجلس شورایملی باشد این باشد ویا آنهائیکه اینجا نشسته اند مقصودشان چنین باشد - این صدی ده هارا شما بمن بگوئید که توی جیب چه کسی میخواهد برود شما این را بمن بگوئید بعد باقی صحبت خودمان را خواهیم کرد . بنده اینجا پیشنهاد کرده ام که بایستی این صدی ده هاتا آنجای مسلمش که الان می گویند نیست ومن می گویم هست وحاضرهم هستم بشما نشان بدهم آقایان بازرگانان این صدی ده هارا مطابق حساب تا این تاریخ میدادید بکمپانی کتانه و امثال او حالا بکمپانی کتانه وسایر نمایندگی ها نمیدهید این را بدهید باین سازمانهای خیریه که هست تا ما بفهمیم که این پول بجیب اشخاص معینی نمیرود و کشور و مردم مصرف کننده ای که زیر بار فشار و صدمه هستند و هرقدمی که ما برمیداریم یك باری هم روی دوش آنها می گذاریم اقلا این کمك را بآنها کرد. باشیم واکثر آقایانی که هم اینجا هستند من خیال نمی کنم غیر ازاین نظری داشته باشند (یمین اسفندیاری - می خواهید بگوئید که لوطی خور نشود) خوب فرمودید آقای یمین عبارتش همین است بنده دیگر چیزی نمی گویم (خنده نمایندگان) این پول که بخیال من شاید چند میلیون تومان می شود وبعضی ها هم ممکن است بگویند چند میلیون ریال هرچه هست ، یکتومان یا ۵ میلیون تومان باید صرف امور خیریه بشود وبجیب اشخاص معین نرود . (احسنت) این پیشنهاد من است (صحیح است) دیگر خوددانید .

رئیس- آقای مخبر .

مخبر — آقای اسکندری توجه بفرمائید من خودم از اشخاصی هستم که عقیده ام اینست که هر کسیکه یك چیزی پیدا می کند حداقل صدی پنجاهش را باید صرف بهبود اوضاع عمومی بکند(عباس اسکندری- پس قبول بکنید) اجازه بدهید خود من هم دراینکار پیشقدم هستم (صحیح است) اما این مسائل را باهمدیگر مخلوط کردن وبدون این که توجهی درش بشود یك قانونی را ازمجلس گذراندن خوب نیست(عباس- اسکندری - جایش همین جا هست دیگر ما خدمت آقایان نمی توانیم برسیم)اصولا نمایندگی را بنده می خواهم توضیح بدهم در اینجا که نمایندگی یعنی چه چون این چیزی که شما میگوئید انحصار این انحصار نیست نمایندگی است نمایندگی هم اینست که کارخانه هائی هستند که جنسشان را دو هر مملکتی بتوسط یك نفر

میفروشند امروز دردنیا شایدهفتاد کارخانه اتومبیل است شاید صدوبیست کارخانه لاستیك است اینهاهر کدام‌شان رادرهر مملکت بوسیله یك نماینده میفروشند فابریستون یك نماینده دارد ، گودئیر یك نماینده دارد رویال یك نماینده دارد اگر یکنفر ازتجار ایرانی یایك تاجر خارجی درایران بخواهد سود صدی ده بگیردنمیشودونماینده مستقیم کارخانه صدی ده نمیگیرد اجازه بفرمائید تابنده آقارا قانع بکنم ژنرال موتور نمیدهد ، رویال نمیدهد ، آن یکی نمیدهد فقط این راتوجه بفرمائید این کتانه ایکه اداره‌اش توی لاله‌زار است این سیاستش اینست که اداره‌اش را انتقال داده است بامریکا و در آمریکا گفته است که من نماینده کرایسلر هستم ، یعنی دوج ووقتیکه ازآنجا بخواهند باینجا بفروشند کرایسلر نمیفروشد کتانه میفروشد مامیخواهیم سعی بکنیم که در نیویورك کتانه بمانفروشد کرایسلر بفروشد (صحیح است) و این صدی ده هارا کتانه درآنجا میگیرد (صحیح است) و اطاق تجارت دارداین کار رامیکند که این کارخانه‌ها ماشین رابدست اول بمابدهند ویك کسانی پیدا نشوند که یکمقداری روی آن بکشندوبدست دوم بمابدهند (صحیح است) ودر خارج کسان دیگر روی مال نکشند ودرایران گران بفروشند بنابراین این پیشنهاد دراینجاموضوع ندارد امااینکه فرمودید که آقایان بدهند چندوقت پیش ازاین بود که تمام تجار ایرانی بامیل و رغبت دستور دادند ببانك ملی و بانك شاهنشاهی در روی کلیه اسناد و اوراقشان صدی یك کشیدند و آنرا دادند بشیرو خورشید سرخ وسازمان شاهنشاهی آن باین مربوط نیست وفقط کتانه است که این پول را میگیرد اوهم باید دستش بریده بشود و کرایسلر باید مستقیماً ماشین‌را بماینده های ایرانی بدهد

عباس اسکندری - بنده یك توضیح مختصری دارم

رئیس - تمنی میکنم اجازه بفرمائید رأی گرفته شود .

عباس اسکندری - مقصود اینست که تمام این استفاده‌ها میشودومردم هم حاضر نیستند .

رئیس - مجدداً پیشنهاد قرائت میشود آقایان توجه بفرمایند (پیشنهاد آقای اسکندری بشرح سابق قرائت شد) رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای اسکندری آقایان موافقین قیام فرمایند (عده کمی - برخاستند)تصویب نشد

۷- تقدیم دوفقره لایحه یکی راجع بتخفیف مالیات نفت دوم راجع بفروش برنج باهالی مازندران بوسیله معاون وزارت دارائی و طرح لایحه دوم

رئیس - آقای ممتاز الملك معاون وزارت دارائی یك لایحهٔ فوری دارند که اهمیت دارد بفرمائید

معاون وزارت دارائی (آقای نصر الله صبا) - لایحه ایست راجع به تخفیف مالیات مواد نفتی که در اثر افزایش قیمت های اساسی مستلزم تخفیف شناخته شده که اینك لایحه تقدیم و تخفیف این مالیات از طرف وزارت دارائی با قید یك فوریت تقاضا می شود و همچنین لایحهٔ دیگری است که دولت اجازه خواسته است بواسطه کمبود برنج درصفحات شمال موجودی برنج و شالی انبارهای اداره املاك را برای مساعدت باشخاص بی بضاعت و کارمندان وکارگران آن ناحیه باتخفیف قیمت بآنها بفروشد (صحیح است) واستدعا دارد در هردوقسمت بفوریت یعنی قسمت اول با یك فوریت و قسمت دوم با دوفوریت تصمیم نمایندگان محترم معلوم گردد .

رئیس — قرائت میشود آقایان توجه بفرمایند که در فوریت رأی داده شود .

(لایحه بشرح زیر قرائت گردید)

مجلس شورای ملی : بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان محترم مستحضر است بواسطهٔ اینکه در سال گذشته مقدار زیادی برنج از صفحات شمالی بخارج حمل گردیده نرخ برنج در مازندران وگرگان و گیلان بی اندازه ترقی و این وضعیت موجب شده است که استانداران مازندران وگیلان مکرر تقاضا نمایند که موجودی شالی املاك واگذاری شمال با بهای کمتر از نرخ بازار آزاد اختصاص بکارمندان ادارات وکارگران کارخانه‌ها و اشخاص بی بضاعت آنحدود داده شود ولی چون دولت موظف است معاملات خود را با رعایت مقررات قانونی مزایده و مناقصه انجام دهد و بدون قانون خاصی انجام این کار مقدور نیست لذا برای ترفیه حال مردم بی بضاعت نقاط مزبوره و مساعدت بآنها درنظر گرفته شده است که با اجازه مجلس شورای ملی از برنج وشالی‌های موجوده ادارات املاك واگذاری تا مقداریکه برای این منظور ضروری باشد و بنرخی که وزارت دارائی مقتضی بداند بنمایندگانی که ازطرف استانداری تعیین و معرفی میشوند در مقابل وجه نقد تحویل نماید تا بوسیلهٔ کمیسیونهائی که زیرنظر استانداری مرکب از فرماندار و رؤسای ادارات و کارخانجات هرمحل تشکیل میشود شالی تبدیل ببرنج شده با منظور کردن هزینه‌هائی که تعلق میگیرد بکارمندان ادارات و کارگران کارخانه‌ها و اشخاص بی بضاعت مازندران وگرگان و گیلان فروخته شود و برای انجام این منظور ماده واحده زیررا تقدیم و استدعای تصویب آنرا دارد .

ماده واحده : بوزارت دارائی اجازه داده میشود از برنج و شالی‌های موجوده املاك واگذاری شمال از تاریخ تصویب این قانون تا یکماه ونیم هرمقداری که ضروری تشخیص داده شود بدون رعایت مقررات مزایده بنرخی که مقتضی بداند بنمایندگانی که از طرف استانداران مازندران وگیلان تعیین ومعرفی میشوند در مقابل وجه نقد بفروش برساند تا بوسیلهٔ کمیسیونهائی که زیر نظر استانداری مرکب از فرماندار و رؤسای ادارات دولتی و کارخانجات هر محل تعیین میگردد شالی تبدیل ببرنج شده بامنظور کردن هزینه هائی که تعلق میگیرد بین کارمندان ادارات وکارگران و اشخاص بی بضاعت مقیم هرمحل خورده فروشی شود. نخست وزیر ابراهیم حکیمی - وزیر دارائی — نجم

رئیس — فوریت اول لایحه مطرح است آقای رفیع موافقید ؟

رفیع - من موافقم ولی با یك اصلاحی -

رئیس - آقای نبوی موافقید ؟

نبوی — بلی موافقم

رئیس — آقای دکتر فلسفی موافقید؟

دکتر فلسفی — موافقم

رئیس — آقای نورالدین امامی موافقید ؟

بعضی از نمایندگان - نیستند آقا

رئیس - آقای اسلامی موافقید ؟

اسلامی — موافقم

رئیس — آقای شریعت‌زاده موافقید ؟

شریعت‌زاده — موافقم

رئیس - آقای دکتر مجتهدی مخالفید یا موافق ؟

دکتر مجتهدی - مخالفم

معتمد دماوندی - بنده هم مخالفم

رئیس - آقای دکتر مجتهدی بفرمائید .

دکتر مجتهدی - بنده فکرمیکنم این یك چیز فوری نیست ویك طرحی همینطور میآورند میخوانند این مثل اینست که دولت میخواهد بیك ایالتی یك تخفیفی بدهد بآن بیچارگان آنجا ضعفای آنجا و بدیگری ندهد من نمی فهمم این چه اسراف وچه رشوه ایست ضمناً توی آن میگذارد کارمند دولت وکارگر بعقیده من اگر دولت بخواهد یك کمکی بکند برای تمام استانها یك جور کمك بکند حالا من نمیخواهم زیاد صحبت بکنم برای مازندران اگر برنجش گران است معلوم است که چرا برنج آنجا گران است برنج آنجا را صادر میکنند ، آقایان مالکین یااشخاصی که احتکار میکنند برنجش گران میشود آنوقت دولت که یك مقداری برنج دارد اورا وادار می کنند که بیایدیك تخفیفی بآنها بدهد بنده صددرصد مخالفم بااین عمل

رئیس - آقای رفیع

رفیع — عرض کنم ظاهر این لایحه راهر کس مطالعه میکند با آقای دکتر مجتهدی هم عقیده است و مخالفت خواهد کرد ولی اگر توضیح بدهند ایشان هم موافقت خواهند کرد ، اولا وضعیت مازندران باوضعیت نقاط دیگر باهم تفاوت دارد اساساً بدون مطالعه دولت اجازه داد و یك ماشین های برنج پاك کنی درآنجادائر کرد که این اسباب زحمت فراهم شد هرچیز درهمه جا اسباب خیر است برای خلق ولی در این مملکت که میآید اسباب زحمت می‌شود برای اینکه یك آلتی بود بابا برنج میکوبیدند طول می کشید از اول حاصل تا آخر حاصل برای این در تمام طول مدت برنج داشتند این ماشین‌هائی که آمد بمازندران رهابامثل اطفالند ، زارعین نمیدانند ونمی فهمند همینکه قیمتش بالا رفت تمام خوراك خودشان را میفروشند در نتیجه دو ماه بحاصل مانده ، سه ماه بحاصل مانده واقعاً گرسنه‌اند وحقیقة ندارند بخورند دولت نگاه کرد ، نظارت کرد دید وضعیت ازچه قرار است این اقدام را کرد ، برای اینها حالا باید اینجا دوچیز درنظر گرفته بشود یکی معتمدین محل ...

رئیس - آقا این درموقع طرح ماده است

رفیع - دیگر اینکه وکلای گیلانهم بهیچوجه مداخله در این کار نداشته باشند (اسلامی - آقایان مازندرانی‌ها هم همینطور) (یمین اسفندیاری- چرا آقا ما مداخله داریم) . باید طوری باشد که بمردم فقیر برسد . کارگر وزارع وهر دسته ای که ندارند بآنها داده بشودو کمك شود .

رئیس — رأی گرفته میشود بفوریت اول آقایانی که موافقند قیام کنند (عده کثیری برخاستند) تصویب شد . فوریت دوم مطرح است

رحیمیان - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید .

رحیمیان — بنده در این لایحه بابیانائی که آقای دکتر مجتهدی اظهار کردند بنده هم از آن نظر و بآن دلیل مخالفم این ایستی مطالعه بیشتری درش بشود و باید دید آن اشخاصی که در آنجا برنج صادر کرده اند بقیمت گران و پول خودشان رسیده‌اند که امروز دولت را مجبور کرده‌اند که در آنجا یکمقداری برنج باهالی بدهد از نقطه نظر مساعدت باهالی این لازم است ولی از طرفی ما مطمئن نیستیم با اینکه استاندار آنجا مردشریف و یك شخص صحیح العملی است ولی این کمیسیون بازیها من خیال میکنم باز بدست یکعده ای خواهد رسید که از این بابت استفاده خواهند کرد و بدست آن بیچاره ها و فقیر ها نخواهد رسید و بنا بر این بنده استدعا میکنم که این فوریتش را تصویب نفرمائید که برود در کمیسیون مطالعه بشود

یمین اسفندیاری — یعنی مردم بمیرند .

رئیس — آقای فولادوند

فولادوند — بنده همیشه با لوایح دوفوری مخالف بوده‌ام ولی چون اینجا وقت میگذرد یعنی این لایحه میگوید تایکماه ونیم دیگر اگر مایخواهیم مطالعه بکنیم حداقل را من خیال میکنم بیش ازیك ماه و نیم دیگر باشد آنوقت تاتریاق از عراق آرند مارگزیده مرده باشد از طرفی استاندار مازندران هم که مورد اعتمادهمهٔ آقایان هست (صحیح است) استاندار گیلان هم که مرد خوبی است باحضور مدعی‌العموم و رؤسای ادارات و معتمدین محل این برنج را تقسیم میکنند همانطور که آقایان فرمودند بین ضعفا و بی بضاعت های محل این برنج راتقسیم کنند وهمینطور که آقا فرمودید گفتند بین ضعفا وبی‌چیزها بخصوص که سیاست مازندران اجازه نمیدهد که مردمش در فقر و فاقه رو بانقلاب بروند (صحیح است)

رئیس — رأی گرفته میشود بفوریت دوم لایحه آقایان موافقین قیام کنند (عده کثیری برخاستند) تصویب شد .

صادقی - اخطار نظامنامه ای دارم

رئیس - مطابق چه ماده‌ای ؟

صادقی - مطابق ماده ۱۱۵ تغییر دستور جلسه با مجلس است بنده نمیدانم بااینکه لایحه تنظیم امور بازرگانی مطرح بود چه پیش آمد که این یك مرتبه قطع شد و دستور مجلس یکمرتبه عوض شد

رئیس - دستور مجلس با خود مجلس است و این عوض نشد گفتم که این موضوع مهمی است وبا دو فوریت آورده اند آقایان هم موافقت کردند این ایراد وارد نیست .

معتمد دماوندی - تصویب این لایحه مربوط بدولت نیست .

یمین اسفندیاری - این رأی ربطی بدولت ندارد مربوط باین لایحه است .

رئیس - ماده واحده مطرح است آقای ملك مدنی موافقید ؟

ملك مدنی - تذکری دارم .

رئیس - قدری تأمل بفرمائید که به بینیم مخالف کی است

ملك مدنی - بنده مخالفم .

رئیس - بفرمائید، وقتی اکثریت مجلس رأی میدهد این خودش تغییر دستور است .

ملك مدنی - این لایحه یکی ازلوایح خوبی است که دولت بمجلس داده است برای اینکه رعایت حال اشخاص گرسنه و بیچاره همیشه باید موردنظر نمایندگان ملت ودولت باشد (صحیح است)زیرا تمام این دستگاهها برای آسایش این مردم است وقتیکه استاندار گزارش میدهد ، وکلا آنجا اظهار میکنند که وضعیت مردم آنجا که عادت بخوردن برنج دارند خوری شده است که در عسرت و سختی افتاده‌اند حتماً باید نسبت به آنها مجلس و دولت کمك بکند که رفع مشکلاتشان بشود بنده که بنام مخالف آمدم اینجا صحبت کنم با اصل قضیه کاملا موافقت دارم و بنده خواستم عرض کنم که احتیاجی نداشته است بآوردن لایحه بنده تصور میکنم که این در اختیار خود دولت بوده و آنا میتوانسته اجازه بدهد این کار بشود برای خاطر اینکه سابقاً هم همیشه اینطور بوده متأسفانه همه زندگی مردم در اختیار دولت است قوانین انحصاری دولت همه اختیارات را دردست دولت گذاشته است (صحیح است) و هرکاری را که فکر بکنند همه در اختیار دولت است برنج و غله و تجارت و کسب و کار همه در اختیار دولت است وقتی که امروز دولت متوجه شده است که در مازندران قحطی و سختی شده است باید آنا رفع قحطی و سختی آنجا را بکند و یکروز هم بعقیده بنده نباید مجال بدهد که سخت بر مردم بگذرد (صحیح است) بنده تذکرم این بوده است که تأخیر و تعویق لازم نبوده است باید آنا عمل کند دولت ومجلس برای آسایش مردم است ضمناً بدانید که همین جلسه پریروز بود که این لایحه را آقای صبا معاون وزارت دارائی آوردند اگر واقعاً سختی و زحمت است چرا ما باید راضی بشویم که ۵ روز تأخیر بشود دولت کار خودش را بکند بعد هم بیاید گزارش بمجلس بدهد و مجلس هم تصدیق میکند (صحیح است) نباید تأخیر وتعویق بیفتد(صحیح است) بنده عقیده ام این بود که اختیار در دست دولت است وفوری میبایست کارش را بکند وضرورت هم نداشت که این لایحه رابیاورند اینجا امایکمطلبی راکه میخواستم عرض کنم واو این بود که حالا این لایحه راکه بمجلس آوردند بنده میخواستم ازآقایان رفقا و همکاران خودم تقاضا کنم که موافقت کنند این از مجلس بگذرد و روی حساب دولت این را حساب نکنند (صحیح است) برای خاطر اینکه اشخاصی که بادولت مخالفند ورأی بدولت نمیدهند حسابشان بجای خودشان محفوظ است این جریان برای آسایش و رفاهیت حال مردم است باید باین متفقاً رأی بدهیم واین حساب را وارد این جریان نکنیم

رئیس - آقای وزیر اقتصاد ملی

وزیر اقتصاد ملی (آقای دکتر سجادی) - بنده برای روشن شدن ذهن آقایان خواستم عرض کنم که دولت نمیتوانست رأساً این کار را خودش اقدام بکند بجهت اینکه برای این برنجها خریدار بقیمت خیلی زیادتر از آن چیزیکه الان دولت میخواهد خودش عمل بکند هست واگر دولت بخواهد ازیك قسمت مالیه دولت بضرر خزانه دولت صرفنظر بکند طبعاً اجازه آقایان لازم است . وباین دلیل هم لازم بوده است که این لایحه را آوردند وناگزیر هم بوده است که این لایحه تقدیم شده است (احسنت)

رئیس - آقای دکتر فلسفی

دکتر فلسفی - بنده موافقم عرض میکنم یکمقداری شلتوك دولت در انبارهای مازندران و گیلان و گرگان دارد این را در اینموقع بمزایده می گذارد نتیجه اینست که یکعده ازتجار جمع میشوند برقابت همدیگر این برنج را میخرند بنابراین دراثر رقابت نرخ میرود بالا و تأثیر میکند درنرخ بازار باضافه اینکه این لایحه که آمده البته ازنظر اضطرار است وبایستی آقایان تشریف ببرند بآن نقاط که ازنزدیك وضع مردم آنجا را به‌بینند دراین حال چطور است بنده خودم توجه کردم درگرگان دربعضی ازنقاط مردم از گرسنگی مرده بودند این یك حقیقتی است که بنده بچشم خودم دیدم و بگوش خودم شنیده‌ام البته من بآقای دکتر مجتهدی اینجا عرض میکنم که این لایحه را اگر برای آذربایجان هم بیاورند بنده موافقم یك نقطه از مملکت وضعش بد است و دولت هم مستحضر است ما هم که نماینده آنجاهستیم وظیفه‌مان اینست که بعرض مجلس برسانیم وعلت هم اینست که عرض کردم که اگر این را بمزایده بگذارند نرخ روی رقابت میرود بالا وتأثیر میکند در بازار و وضع بد میشود بنده استدعا میکنم که اینموضوع را موافقت بکنید و این لایحه را برای هرجا بیاورند بنده موافقم و رأی میدهم

رئیس — آقای مهندس رضوی مخالفید ؟

مهندس رضوی - بلی مخالفم

رحیمیان - بنده هم مخالفم .

رئیس - آقای مهندس رضوی بفرمائید

مهندس رضوی - البته هیچکس ازآقایان با رفع گرسنگی مردم مازندران مخالفتی ندارند شاید البته اشتباق ما این بود که اول رفع گرسنگی کرمان میشد ولی در عین حال که در این مجلس برای همه مملکت جمع شده‌ایم فرقی بین کرمان و آذربایجان و خراسان نیست (صحیح است) بنده این را خواستم بعرض آقایان برسانم که الان ما مشغول چه کار هستیم ؟ برنجی در مازندران بعمل آمده بدست ملاکین رسید از ملاکین ببازرگانان تحویل شده با اجازه دولت مقادیر هنگفتی مخصوصاً از گیلان بخارج رفته (معتمد دماوندی — قاچاق رفته بااجازه رفته است) دولت وقت، دولت قدیم اجازه‌هائی داده اشخاصی ازاین راه منافع بسیار هنگفتی بجیب مبارك زده‌اند(صحیح است) امروز میخواهند گرسنگان آن ولایت را از راه کمك دولت یعنی بنام جامعه سیر بکنند ما با این موافقیم ولی خواهش میکنم آقایان در این قانون بوسیلهٔ یك تبصره ای موافقت بفرمایند که ما به التفاوت این زیان را از آن اشخاصی که برنج ها را صادر کرده اند و در این تجارت وارد بوده اند بگیریم وبصندوق دولت بدهیم وبخزانهٔ دولت بریزیم (صحیح است)وبنده در این خصوص پیشنهاد خواهم کرد و بهمین جهت مخالفم

رئیس - آقای دماوندی موافقید ؟

معتمد دماوندی — مخالفم

[illegible] قرائت زاده — بعد توضیحات زیادی عموم که عرض [illegible] آقای دکتر فاطمی و جناب آقای رفیع اوضاع فعال را بیان کردند و نظر [illegible] کشورهای [illegible] وضع خطیری را بوجود آورده [illegible] محترم آقای مهندس رضوی فرمودند که [illegible] آن عامل مسئولیت دارند بنده هم با نظر [illegible] موافق هستند که هر وضعی که در این [illegible] پیش بیاید نتیجه پیدایش عللی است که مسئولش دیگران هستند اما در وضع فعلی آن جامعه آن [illegible] که بعلت گرسنگی در معرض خطر هستند باید یک علاج فوری نسبت بآنها کرد و بعد راجع بآن مسائل کلی مذاکره کرد بنده هم از طرف رفقای خودم نمایندگان شمال استدعا میکنم که آقایان نظر بخطیر بودن وضع فعلی با این لایحه موافقت کنند و بگذارند زود تر این وضع بسیار وخیم اصلاح شود و اطمینان داشته باشند که راجع بمطالب اصولی مجلس شورای ملی همیشه حاضر برای طرح و مباحثه هست و اشخاص مسئول البته باید مورد مؤاخذه واقع شوند آقااین مطلب را موکول بآن موضوع نفرمائید

رئیس — پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده که قرائت میشود (به شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم مذاکره در کلیات کافی است بساده واحده رای گرفته شود. حاذقی

رئیس - آقای حاذقی .

حاذقی - آقایان نمایندگان محترم بکرات نشان داده اند که مسائلی که مربوط برفاه و آسایش مردم ایران است مورد نهایت علاقه آقایان نمایندگان هست و برای همه ما تمام مردم مملکت علی السویه هستند (صحیح است) و آسایش هر انسانی تامین بشود موجب خرسندی و خوشحالی ما است البته ما از دولت میخواهیم که بهمین نسبت به آسایش و رفاه مردم سایر نقاط کشور هم فکر کند ولی استدعا میکنم اجازه بفرمائید که این عمل مثبت ومفید که بنفع یک عده از هموطنان ما است امروز صورت وقوع پیدا کند و قبل از اینکه مجلس از اکثریت بفتد این ماده واحده تصویب شود.

رئیس - آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - بنده با این پیشنهاد کفایت مذاکرات مخالفم بسته وجهت اینکه مخالفتم در یک موضوعی بدون اینکه سنجیده بشود و در اطرافش مذاکره بشود روی احساسات یک رائی گرفته بشود اما دلایلش یکی از دلایلش این تجربه تلخی است که ما چند روز قبل کردیم و حقوق خودمان را زیر پا گذاشتیم، گفتیم که آخر برج شده مستخدمین باید حقوق بگیرند پیشنهاداتی که تنها حق نماینده است و بوسیله آن میتوانند ابراز نمایندگی بکنند خواهش کردند که برای تعجیل ماده واحده یکدو از هم و بعد فوراً پیشنهادات مطرح بشود الان تقریباً ۱۵ روز بیست روز گذشته واصلا هیچ چیزی نیست که آن پیشنهادات [illegible] یکدو از هم مطرح بشود (حاذقی — بر و لایحه [illegible] است) لایحه بودجه را هم که [illegible] (حاذقی [illegible] دیگر باید بیاید) [illegible] لایحه [illegible] مخالف هستم برای

این است که تا یک حسابی در مملکت نباشد این وضعیت ما اصلاح پذیر نیست همیشه ما صبر می کنیم وقتی که بدبختی روی آورد بما و وقتی که دچار شدیم آنوقت میآئیم بفکر چاره می افتیم میگوئیم تا فکر نمی کنیم آنروزی که برنجها را صادر میکردند آنروزی که ۵۰ هزار کیسه ۵۰ هزار کیسه از این مملکت قاچاق میشد هیچکس فکر نمیکرد که این رعیت بدبخت فردا گرسنه خواهد بود (اسلامی توی این مجلس گفتیم کسی توجه نکرد) یک پول بیشتری میگیرند برنج را صادر می کنند بعد میآیند می گویند مردم گرسنه هستند بنده از آن اشخاصی هستم که بر خلاف نظر اکثریت آقایان متقدم و این حرف را هم میزنم ممکن است توی روزنامه ها هم بمن فحش بدهند ولی من حرفی ندارم بنده معتقدم که این مردم باید گرسنگی بخورند تا بعد از این نظر این وقایع پیش آمد نکند (صحیح است) اگر آنها گرسنگی خوردند بدر آن مالکی که بر میدارد برنج خودش را صادر میکند درمیآورند ! این وضع نیست ! این طرز مملکت داری نیست که ما صبر بکنیم چشممان را بگذاریم روی هم که یک عدم مفتخور بیایند جواز بگیرند یا قاچاق بکنند آنوقت ما بیائیم بگوئیم که ملت گرسنه است برنج بدهید ! این یک سابقهٔ بدی می شود ! این را بنده اینجا میگویم آقایان اگر ما این قانون را تصویب کردیم سال دیگر رعیت دوماه زودتر برنج خودش را می فروشد بجهة اینکه یک برنجی گیرش خواهد آمد وهرچه دارد خواهد فروخت شما اگر می خواهید یک کاری بکنید فکر بکنید اینهمه تصویب نامه ها در این مملکت دارد عملی می شود چرا تصویب نامه یانزده درصد زارعین را عملی نمی کنید؟ آنرا که باو نمیدهید آن سهم خودش را هم که شرعاً وقانوناً و عرفاً روی سابقه و ترادیسیون باو تعلق دارد با یک قیمتی با یک قران یا پنج شاهی گرانتر از او می خرند و صادر می کنند آنوقت میگویند که مردم گرسنه هستند آقایان بگذارید این ملت گرسنه بشود وقتی گرسنگی خورد روشن میشود ، چشمش بازمی شود دیگر تحمل نمیکند که اینطور خونش را بمکند وبعدهم بگویند محض رضای خدا یکمن برنج باو بدهید ! این کدا است . این گرسنه است بگذارید یکقدری ملت چشمش باز بشود وقتی این گرسنگی را بخورد یکقدری چشمش بازمی شود والا با این وضع سال دیگر خواهید دید که برنج بیشتری صادر خواهد شد و گندم بیشتری صادر خواهد شد آن رعیت بیچاره هم چشمش باین خواهد بود که یک ماده از مجلس بگذرد و یک پول باو ارزان بدهند

رئیس - رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات درماده واحده آقایانی که موافقند قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد و پیشنهاد رسیده قرائت میشود (پیشنهاد آقای دکتر ملکی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می کنم تبصره زیر اضافه شود . تبصره - مقدار فروش بهر تقاضا کننده نباید بیشتر از ۱۵۰ کیلو و برای یکعائله باشد (صحیح است)

رئیس - آقای دکتر ملکی

دکتر ملکی - عرض کنم بنده اول پیشنهاد کردم بودم بیش از ۵۰ کیلو داده نشود چون همانطور که آقایان فرمودند یک عده ای هستند که از این قانون هم سوءاستفاده خواهند کرد یعنی خواهند خرید و قاچاق خواهند کرد بازرعیت و کشاورز از گرسنگی خواهد مرد. این است که بنده با اصرار آقایان ۵۰ کیلو را ۱۰۰ کیلو کردم و یک کلمه که اضافه کردم که برای یک مرتبه یعنی یکنفر فقط حق دارد که برای یک مرتبه ۱۵۰ کیلو برنج بخرد و از آقایان خواهشمندم که با این تبصره ای که بنده پیشنهاد کردم موافقت بفرمایند .

معاون نخست وزیر (آقای دکتر زنگنه) - ما هم با این پیشنهاد موافقت میکنیم باصد کیلو.

دکتر ملکی - بنده هم موافقم.

رئیس - موافقت کردند پیشنهاد آقای یمین اسفندیاری قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم کمیسیون تحت ریاست استاندار و فرماندار ورؤسای ادارات ودادستان ورئیس دارائی و رؤسای کارخانجات و سه نفر از معتمدین هرمحل تشکیل شود.

رئیس - آقای یمین اسفندیاری

یمین اسفندیاری - آقایان همه اخلاق و صحت عمل و انجام وظیفه ای که همیشه مطمح نظر استاندار مازندران بوده است مطلع هستند ایشان بسیار نمایندهٔ وظیفه شناس دولت هستند و همیشه هم رعایت همه چیز را میکنند هم وظایفی که بعهده شان هست وهم آسایش مردم ودرآنجا هم کمیسیونی که برای اینکار معین شده است و کاملا متوجه بوده ومی باشند از معتمدین محل ورؤسای دوایر تشکیل داده اند منتهی بنده این پیشنهاد کردم تمام رؤسای دوایر را موافق بکنیم که شرکت بکنند چون هم کار سریع انجام میشود و هم اینکه احتیاجی ندارد باینکه رئیس فرهنگ هم در این کار وارد باشد ولی رئیس دارائی و ضمناً معتمدین محل و رؤسای کارخانجات لازم است این کمیسیون را تشکیل بدهند (امامی اهری - بعضی از آقایان میگویند رئیس شرکت تلفن محل هم باشد) اشکالی ندارد اگر آقایان اجازه بدهند و بترتیبی که در نظر دارند این کار را انجام میدهند این پیشنهادی هم که آقای دکتر ملکی کردند مطلع نبودند ما باید در عین حالی که نسبت بیکدیگر اگر در یک مواردی اختلاف نظر داریم ولی باید نهایت حسن ظن را نسبت بهمدیگر داشته باشیم اگر یک پیشنهادی از طرف یک وکیلی راجع بمحل میشود که هیچکدام از آقایان اطلاعاتی از آن محلی ندارند باید آن قدر اعتماد داشته باشند وقتی که دولت یک لایحه ای می آورد و آن وکیل هم در این لایحه ذی نفع است برای آسایش مردم دیگر در اطراف آن گفتگوئی نشود دولتی که بنده با آن مخالف هستم و رای هم اگر باین لایحه بدهم مربوط برای دولت نیست (مکی - چرا نیست ؟) حالا این دولت معبت کرده و این لایحه را آورده است اینجا و از طرفی هم ما وارد در کار محل می باشیم نمایندگان مازندران و گرگان که در موقع تشریف فرمائی اعلیحضرت همایونی در محل شرفیاب بودند از نزدیک وضعیت را مشاهده کرده اند در اینصورت ما که نمودمان ملکی در آنجا نداریم واین هم که گفته

میشود بعضی از تجار یا اشخاص که این برنج را صادر میکنند آقایان محترم بنده نمیخواهم بگویم در بین تجار مازندران یا اهالی مازندران اشخاص فاسدی پیدا نمیشوند ولی بنده عرضم این است که شخص فاسد را باید مچ دستش را گرفت نه بطور کلی همهٔ مردم را متهم ساخت ، آقای رحیمیان اگر اطلاع از وضعیت مازندران ندارند ولی بنده بایشان اطمینان دارم که اگر راجع بقوچان ایشان نسبت بیک موضوعی توقعی بکنند و دولت هم یک لایحه ای بیاورد بنده بدون هیچ گفتگوئی باایشان موافقت میکنم (رحیمیان - بنده میگویم حیف و میل نشود) آقا حیف ومیل کجا میکنند کی حیف ومیل میکنند تجار و کسبه ای که در آنجا هستند پول جمع میکنند میدهند اگر اشخاص نا صالحی در خارج هستند .... (رحیمیان - آن قاچاقچی که برنج میفرستاد شما کجا بودید) بنده نباید باشم دولت باید باشد که دست قاچاقچی را کوتاه کند بنده تمنایم این است که آقایان سوءظن نداشته باشند و استدعا میکنم که چون وقت گذشته است و ما هم باکمال زحمت این اکثریت را جمع کرده ایم استدعا میکنم تشریف داشته باشند در مجلس و بتوانیم این کار را امروز بگذرانیم زیرا تا روز ۳ شنبه مجلس نخواهد بود و مردم درنهایت بدبختی میگذرانند و البته آقایان هم مطمئن باشند که آن هیئتی که انتخاب میشوند در تحت ریاست استاندار کاملا متوجه خواهند بود که کسی سوءاستفاده نکند (صحیح است)

رئیس — یک پیشنهادی هم آقای رحیمیان کرده اند که این لایحه از دستور خارج شود این پیشنهاد قرائت میشود :

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم لایحه فروش برنج از دستور خارج شود.

رئیس - بفرمائید آقای رحیمیان

حاذقی - بنده مخالفم .

رحیمیان - بنده عرض مختصری دارم، مقصود بنده ازدستور خارج شدن لایحه نبود اینکه آقای یمین اسفندیاری میفرمایند ماهیچوقت مخالف نیستیم و باید بمردم کمک بشود ولی مقصودمان اینست که حیف ومیل نشود (صحیح است) و گذشته از آن بنده که پیشنهاد کردم از دستور خارج شود آخر دولت باید بگوید که ماچه مقدار میخواهیم بدهیم ، تفاوت آن مال چقدر است مامیخواهیم بیکعده فقیر کمک کنیم حالا این صد هزار تومانست یک میلیون است ، دو میلیونست این باید تعیین بشود نه اینکه بازبرنج را از آنجا بردارند بیاورند درتهران بفروشند مقصود من اینست که این را کاملا توضیح بدهند که چه جور تقسیم میشود که مجلس بداند روی چه دلیلی باین رای بدهد و گذشته ازاین راجع بدولت فرمودند آقای یمین اسفندیاری و دولتی که یانزده روز است ازقوچان تلگراف کرده اند که سیل آمده وخراب کرده وهیچ چیز برای مردم باقی نگذاشته شیر و خورشید ودولت حتی حاضر نشده اند که جواب مردم را بدهند وپیشنهادم را پس میگیرم .

یمین اسفندیاری — بسیار بد کرده اند بنده حاضرم ازطرف شما دولت را استیضاح بکنم .

رئیس - آقای نیکپور جنابعالی مخالفتان را باپیشنهاد آقای یمین اسفندیاری بفرمائید.

نیکپور - بنده عرض مفصلی ندارم فقط می خواستم معاون وزارت دارائی توضیح بدهد که اولا مقدار موجودی شالی چقدر است (صحیح است) و ثانیاً توضیح بدهد که نرخ فعلی چقدر است (صحیح است) وثالثاً توضیح بدهد نرخی که میخواهند بفروشند چقدر است .

رئیس - آقای معاون وزارت دارائی توضیحی در اینقسمت دارید بفرمائید .

معاون نخست وزیر - عرض کنم بحضورتان موضوعی که الان مطرح شده روی یک فوریت ویک اضطراری است میگویند یک عده از اشخاص گرسنه هستند ودولت هم یک مقداری برنج دارد ومیخواهد بآنها کمک کند عرض کنم مقدارش هر اندازه اینکه تصویب شد دولت مقدار را تعیین کرد و گفت هر نفری بیش از ۱۵۰ کیلو نگیرد مدت آنهم محدود شده است یعنی برای یکماه ونیم مدت وبهر نفری هم صدو پنجاه کیلو (یکنفر از نمایندگان صد کیلو) بله بهر نفری که احتیاج داشته باشد وبیاید صد کیلو بخواهد باید باو داده شود البته یکمقداری که دولت دارد میدهد واگر نداشت نخواهد داد والبته آنجا یک عده ازاشخاص هستند که گرسنه هستند ونمیشود بآنها نداد واز ۳ هزارتن هم بیشتر موجودی ندارند (اسلامی از سه هزار تن بیشتر نیست که کمتر است) در اینجا گفته نمیشود که مجبورند هرسه هزار تن را هم بدهند میگویند هر کس که احتیاج داشت وگرسنه بود در حدود صد کیلو باو بدهند وقیمت را هم در اختیار استاندار و کمیسیون قرار دادند که مردم بتوانند استفاده کنند

دکتر مجتهدی - باید دولت را محدود کرد

رئیس - پیشنهاد آقای یمین اسفندیاری قرائت میشود ورای گرفته میشود (بشرح سابق قرائت شد)

یمین اسفندیاری - بنده پیشنهادم را مسترد میدارم .

رئیس - بسیار خوب پیشنهاد آقای ملک مدنی قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

تبصره ذیل را پیشنهاد میکنم. تبصره - پس از فروش برنج مورد نیازمندی ساکنین محل گزارش او با صورت فروش بمجلس برای اطلاع داده شود (آفرین)

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - متأسفانه یک سابقه ای در این مجلس مانده است وپیشنهاد بنده برای این بود که یک وقتی یک لایحه ای آوردند در آن سال سختی وبدولت اجازه دادند چهل تا ۵۰ میلیون ریال پول وغله گذاشته شود در اختیار وزارت خواربار آنوقت که وزارت خوار بار بود بنده همان موقع پیشنهاد کردم که یک کنترلی باید باشد که مجلس از طرز آن اطلاع پیدا کند متأسفانه دیدیم که نتیجه اش چیز خوبی نبود حالا هم بنده اطمینان دارم که استاندار مازندران آدم خیلی دقیقی است (صحیح است) وآقایان نمایندگان محترم آنجا هم نظارت دارند وحیف ومیل نمیشود ولی بدوجهت این تبصره لازم است یکی اینکه در تمام مخارجات باید کنترل و نظارت داشته باشد واین یک خرجی است وما می خواهیم یک اعتباری بدولت بدهیم که از موجودی خواربار یوی که دارد یک مقدارش را ببرد در واقع گذشت بکند وتخفیف بدهد این باید بعد بمجلس گزارش داده شود دوم این که ما مطلع میشویم ونظر آقای رحیمیان هم تأمین میشود که چه مقدار برنج و شالی داده شده تفاوتش چقدر بوده و مجلس هم از آن مطلع میشود .

رئیس - آقای دکتر زنگنه .

معاون نخست وزیر - مقداری که گفته شد دولت در حدود همین سه هزار تن بیشتر موجودی ندارد واین پیشنهادی که فرمودند چون برای ترتیب و نظم کار است دولت قبول می کند .

رئیس — آقای معاون وزارت دارائی موافقید؟ (صبا - موافقم) (دکتر عبده - بنده مخالفم) دولت قبول کرده است پیشنهاد آقای مهندس رضوی قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد) .

تبصره ذیل را پیشنهاد می کنم : تبصره - دولت مکلف است تفاوت قیمتی را که بزیان خزانه دولت در نتیجه این قانون حاصل میشود به تناسب جوازهای صدوری از صادر کنندگان برنج اخذ نماید .

رئیس — یکدفعه دیگر قرائت کنید تا آقایان توجه کنند

فولادوند - بنده آقا چقدر قرائت کنم چرا گوش نمیدهند آقایان ؟ (مجدداً قرائت شد) .

رئیس — آقای مهندس رضوی .

مهندس رضوی — گمان می کنم دیگر محتاج بتوضیحی نباشد منظور بنده این است که اگر آقایان محترم موافقت بفرمایند این تبصره بهیچوجه مانع اجرای قانون یا بطئ جریان موضوع نمیشود (صحیح است) دولت میرود بهر قیمتی که میل دارد تخفیف میدهد باشخاصی که صلاح میداند وانشاءالله حیف و میل هم نمیشود . ما از آقای استاندار هم کمال اطمینان را داریم وزارت دارائی هم رجال یا کدامن دارد اما پیشنهادی که بنده کردم این است که به تناسب مقادیری که صادر شده است ازمملکت و از محصول گذشته در گمرک هم صورتش هست از صادر کنندگان این تفاوت را بگیرند برای اینکه اینها یک مبالغ هنگفتی استفاده کرده اند وحق این است که این مبلغ از آنها گرفته بشود تصور هم نمیکنم که هیچ اشکالی داشته باشد برای اینکه در گمرک صورت آنها موجود است و با این ترتیب ممکن است هم کمکی بمردم شده باشد و هم با قبول این تبصره یک نوع مالیات بسیار بسیار عادلانه ای از این اشخاص وصول بکنند

کفائی - آقای مهندس رضوی آنهائی هم که امضاء کرده اند باید خسارت دولت را بدهند

رئیس - آقای معاون وزارت دارائی

معاون وزارت دارائی (آقای صبا) - در اینجا صحبت شد که دولت جواز داده بنده تکذیب میکنم دولت فعلی بهیچوجه جواز نداده بکسی که برنج از ایران خارج بشود اما عرض میشود راجع باین لایحه در این لایحه خواسته اند که اجازه بدهند چون ماده ۳۹ قانون محاسبات عمومی میگوید دولت هر چه دارد باید بمزایده بفروشد ما آمدیم از مجلس اجازه خواستیم که با اجازه مجلس ما بتوانیم بدون مزایده این مقدار برنج را که داریم و مردم احتیاج دارند بآنان واگذار کنیم این دیگر تفاوت قیمتی ندارد معهذا هم لازم نبود که بشود ولی معهذا

یك پیشنهادی شد و آن پیشنهاد را دولت موافقت کرد که بصد کیلو معدود باشد و بهر کسی که میخواهند بفروشند تا ۱۰۰ کیلو بیشتر ندهند وحالا بنظر بنده مقصود این بود که این قانون محاسبات عمومی که در ماده ۳۹ میگوید اموال دولت باید با مزایده فروخته بشود ما میخواهیم مجلس تصویب کند که مزایده در فروش این برنج رعایت نشود (صحیح است)

یمین اسفندیاری ـ صورتش را بعد بمجلس بدهند

رئیس ـ بفرمائید

رئیس ـ رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای مهندس رضوی

مهدی ارباب ـ بنده مخالفم

رئیس ـ بفرمائید

ارباب ـ بنده یك توضیحی میخواستم عرض کنم و آن اینست که امسال مطابق یك نامه ای که از یکی از دوستان بنده رسیده نزدیك به سی هزار تن از برنج محصول سال گذشته صادر شده و در بازار پاریس مصرف شده و قریب چهل هزار تن هم بسایر قسمتها رفته است و اینها جواز نداشته است و اسعار هم در مقابلش نیامده است ، خسارت این متوجه کیست (یمین اسفندیاری ـ کی صادر کرده ؟) مازندرانیها

اسلامی ـ یك نفر مازندرانی جواز نگرفته است

رئیس ـ رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای مهندس رضوی (مشایخی ـ بنده مخالفم ، مخالف باید صحبت بکند) آقای ارباب صحبت کردند (مشایخی ـ ایشان مخالف نبودند) بعنوان مخالف صحبت کردند رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای مهندس رضوی آقایانیکه موافقند قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد ، پیشنهاد آقای دکتر بقائی قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

تبصره ـ دولت مکلف است نصف برنج های دولتی موجود در شمال را در ظرف مدت یکماه باستان کرمان وفارس حمل نموده بترتیب مقرره درماده واحده باهالی این دو استان بفروش برساند .

مشایخی ـ بنده مخالفم آقا

رئیس ـ آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی ـ عرض کنم که بنده از وضعیت گرسنگی اهالی مازندران خیلی متأثر هستم ولی از گرسنگی اهالی فارس و کرمان متأثر تر هستم (صحیح است) برای اینکه در مازندران وقتی که گرسنگی خیلی فشار آورد وهیچ چیز نداشتند بخورند علف دارند که بخورند ولی در کرمان و فارس علف هم ندارند که بخورند (اسلامی — شما معلم فلسفه هستید) آنجا مردم از گرسنگی میمیرند دولت اگر میخواهد کمکی بکند هیچ مانعی ندارد که نصف این برنجها را ... من نمی گویم همه اش را ـ نصفش مال این صفحات باشد ونصفش را ببرند بنقاط فارس وکرمان یك ربعش را بفارس ویکربعش را هم به کرمان باهمین ترتیب بفروشند (اسلامی — بنده حاضرم باخرج خودم شما را ببرم بمازندران به بینید چه خبر است پنجنفر انتخاب بشوند فردا بنده باخرج خودم میبرم مازندران ، مازندران هم بنده بودم ودیدم منظور بنده اینست که هم مازندران وهم کرمان وهم فارس استفاده بکنند .

رئیس ـ آقای مشایخی .

مشایخی ـ بنده از بدو تشکیل دوره پانزدهم مجلس شورای ملی تا بحال می بینم که روی تنزل هزینهٔ و روی رفاه مردم درمجلس خیلی صحبت شده است (رضوی — همه اش حرف) وهمه آقایان معتقد بودند که قوانینی که مجلس شورای ملی تصویب میکند بایستی متضمن منافع اجتماعی ومتضمن رفاه عمومی مردم باشد . بنده تصور می کنم که آقایان درموقعی که موضوعات مطرح میشود ازنقطهٔ نظر این منظور همگی متفق الفکر هستند ولی وقتی که بموقع عمل میرسیم می بینیم که یك اختلافاتی دریك طرحی که برای یك قسمت از کشور برای مستمندان وفقرای یك قسمت از کشور باید یك وضع غیرعادی ایجاد کرد ومردم آنسامان دارند از گرسنگی میمیرند وحالا دولت برای اولین مرتبه در ظرف هفت ماه یك لایحه مفید آورده و میگوید میخواهم یکمشت مردم گرسنه را نجات بدهم حالا یك پیشنهاداتی میدهند و یك کاری میکنند که موضوع منتفی بشود آقایان نمایندگان محترم راجع باینموضوع دراینجا مذاکراتی کردند که بنده خیال میکنم که یك قسمتش متناقض بود مثلا آقای دکتر بقائی ، آقای دکتر بقائی تشریف میآورند اینجا در جلسات مختلف بنام ملت ایران دلسوزی میکنند و میگویند بایستی بالاخره مجلس شورای ملی یك اقداماتی بکند که بنفع مردم باشد ولی در عین حال میگویند که یکعده ازمردم مازندران بمیرند برای اینکه جواز صادر نشود ساکنین مازندران امروز از حیث خواربار در مضیقه هستند ساکنین آذربایجان امروز از حیث خواربار درمضیقه هستند بایستی آنروز که برنج صادر میشد جلوگیری کرده باشند وچون جلوگیری نکردند برای اینکه نظایر این واقعه اتفاق نیفتد من با این قانون موافق نیستم و فتوی میدهم و حکم میکنم که اینعده بمیرند تا دیگر نظیر این واقعه اتفاق نیفتد در عین حال بنده می بینم که ایشان پیشنهادی میکنند ومیگویند که از نقطهٔ نظر اینکه فارس و کرمان هم گرسنه هستند بیائیم بآنها کمك بکنیم بسیار خوب ما پیشنهاد شمارا قبول میکنیم ، صحیح است اگر گرسنه باشند وظیفهٔ دولت است که به آنها کمك بکند و برای آن ها هم یك قانون بیاورد باید به آنها هم کمك کرد ولی باید در اینجا روشن بشود که منشاء این گرسنگی منشاء این فقر که امروز دراین قسمت ازمملکت ایجاد شده وعلل این قحطی که بوجود آمده چیست بنده میگویم که این اقدام دولت حکیمی است (یکنفر از نمایندگان — اینطور نیست همهمه نمایندگان) اجازه بفرمائید .

دکتر بقائی ـ اجازه نمیدهم که تو فضولی کنی بحکیم الملك (زنك ممتد رئیس)

رئیس ـ اخطار میکنم بشما آقای دکتر بقائی .

دکتر بقائی — او بحکیم الملك بی ادبی میکند من با حکیم الملك مخالفم ولی اجازه نمیدهم که تو نسبت بحکیم الملك جسارت کنی (زنك رئیس)

مهندس رضوی ـ چون دزدی نکرده باید باو توهین کرد .

معتمد دماوندی ـ صحیح است آقای مشایخی بفرمائید .

مشایخی — در کابینه گذشته در بنادر جنوب موضوع کاپوتاژ یکی ازموضوعاتی بود که مورد توجه دولت واقع شده بود (فرامرزی ـ بسیار غلط بود) (همهمه نمایندگان) (زنك رئیس)

۸ — تعطیل جلسه

رئیس ـ آقای مشایخی ازموضوع خارج نشوید (همهمه ممتد نمایندگان) ده دقیقه تنفس داده می شود .

(مجلس ۲۰ دقیقه بعدازظهر بعنوان تنفس تعطیل ودیگر تشکیل نگردید) .

رئیس مجلس شورای ملی ـ **رضا حکمت**

اخبار مجلس

روزشنبه ۱۵ ـ ۳ ـ ۲۷ یك ساعت قبل از ظهر کمیسیون برنامه هفت ساله بریاست آقای افخمی تشکیل و با حضور آقایان فهیمی ـ دکتر مشرف نفیسی ـ جواد بوشهری لایحه برنامه مطرح ماده دوم و سوم با اصلاحاتی تصویب و ماده چهارم پس از مذاکراتی ببعد موکول شد

کمیسیون کشور که قرار بود دوساعت ونیم قبل از ظهر تشکیل شود بواسطه عدم حصول اکثریت تشکیل نگردید

کمیسیونهای فرهنك و دادگستری قبل ازظهر روز شنبه ۱۵ تشکیل و لوایح مرجوعه رارسیدگی نمودند .